

Βρυξέλλες, 13 Νοεμβρίου 2025
(OR. en)

15387/25

AG 180
POLGEN 200
FREMP 331
JAI 1675
DISINFO 99
HYBRID 146
AUDIO 110
EDUC 444
JEUN 235
CULT 127
COMPET 1160

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια

Ημερομηνία Παραλαβής: 12 Νοεμβρίου 2025

Αποδέκτης: κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Θέμα: ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΙΩΝ - Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας: Ενδυνάμωση ισχυρών και ανθεκτικών δημοκρατιών

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο JOIN(2025) 791 final.

σνημμ.: JOIN(2025) 791 final.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΥΠΑΤΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 12.11.2025
JOIN(2025) 791 final

**ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας: Ενδυνάμωση ισχυρών και ανθεκτικών δημοκρατιών

«Μόνο αν αποδείξουμε ότι η δημοκρατία εξυπηρετεί τους ανθρώπους και παράγει αποτελέσματα, μπορούμε να δημιουργήσουμε μια ισχυρότερη Ένωση. Η Ευρώπη μπορεί να ευδοκιμήσει μόνο εάν ευδοκιμήσει η δημοκρατία.»

Πρόεδρος Ursula von der Leyen, Διεθνές Βραβείο Καρλομάγνου

1. Εισαγωγή

Η δημοκρατία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι απαραίτητη για την οικοδόμηση της **ειρήνης**, της **ασφάλειας**, της **οικονομικής ευημερίας**, της **ανταγωνιστικότητας** και της **κοινωνικής συνοχής**. Τα θεμέλια της δημοκρατίας βρίσκονται στους ελεύθερους λαούς, στις ελεύθερες και δίκαιες εκλογές, στα ελεύθερα μέσα ενημέρωσης και στους ισχυρούς δημοκρατικούς θεσμούς και διαδικασίες. Η δημοκρατία δεν είναι απλώς ένα σύστημα διακυβέρνησης, είναι ο τρόπος ζωής μας — εγγυάται τα δικαιώματα και τις ελευθερίες μας, διασφαλίζει την ισότητα ενώπιον του νόμου, προωθεί ανοικτές και δίκαιες κοινωνίες και εξασφαλίζει ότι όσοι βρίσκονται στην εξουσία μπορούν να κληθούν να λογοδοτήσουν. Οι πολίτες της ΕΕ θεωρούν ότι η δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου είναι το βασικό πλεονέκτημα της Ένωσης¹.

Σε μια εποχή αυξανόμενης γεωπολιτικής αντιπαράθεσης, διεθνών και περιφερειακών συγκρούσεων, καθώς και τεχνολογικών διαταραχών, οι δημοκρατίες μας υφίστανται εσωτερικές και εξωτερικές πιέσεις. Τα απολυταρχικά καθεστώτα αντιμετωπίζουν τις δημοκρατίες ως απειλή και εφαρμόζουν ολοένα πιο επιθετικές τακτικές, μεταξύ άλλων βασιζόμενα σε κρατικούς ή μη κρατικούς αντιπροσώπους, για να τις αποδυναμώσουν. Ενώ η δημοκρατία έγκειται στη συγκέντρωση διαφορετικών απόψεων εντός της κοινωνίας και στην εξεύρεση κοινών λύσεων, τα απολυταρχικά καθεστώτα επιδιώκουν να δημιουργήσουν ή να διευρύνουν τον διχασμό, να εργαλειοποιήσουν τις συγκρούσεις, να απαξιώσουν δημοκρατικούς παράγοντες, ιδίως τα ελεύθερα μέσα ενημέρωσης και την κοινωνία των πολιτών, και να υπονομεύσουν τις ελεύθερες και δίκαιες εκλογές. Στόχος τους είναι να διαβρώσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στους δημοκρατικούς θεσμούς και στην ικανότητα της δημοκρατίας να παράγει αποτελέσματα για τους πολίτες.

Η κατάσταση αυτή αποτελεί πειστικό ζήτημα για την ΕΕ, τις γειτονικές της χώρες και τις δημοκρατίες σε ολόκληρο τον κόσμο. Η στήριξη των υποψήφιων προς ένταξη στην ΕΕ χωρών και των δυνάμει υποψήφιων μελών στις προσπάθειές τους να ενισχύσουν και να εδραιώσουν τη δημοκρατία είναι απαραίτητη. Ορισμένα έχουν αποτελέσει στόχο έντονων προσπαθειών αποσταθεροποίησης και παρεμβολών. Εκτός από τον βάνουσο επιθετικό πόλεμο κατά της Ουκρανίας, η Ρωσία κλιμακώνει επίσης τις υβριδικές επιθέσεις, εξαπολύοντας επίθεση για την άσκηση επιρροής κατά της Ευρώπης. Οι τακτικές που χρησιμοποιούνται φτάνουν βαθιά στον ιστό των κοινωνιών μας, με δυνητικά μακροχρόνιες επιπτώσεις. Διαδίδοντας παραπλανητικά αφηγήματα, μεταξύ άλλων ενίοτε μέσω της χειραγώγησης και της παραποίησης ιστορικών γεγονότων, προσπαθούν να διαβρώσουν την εμπιστοσύνη στα δημοκρατικά συστήματα.

¹ Σύμφωνα με το έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 550 «Προκλήσεις και προτεραιότητες στην ΕΕ», του Ιουλίου του 2024, το πρώτο βασικό πλεονέκτημα της ΕΕ που αναφέρθηκε από τους Ευρωπαίους ήταν ο σεβασμός της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου (38 %).

Οι απειλές αυτές δεν εμφανίζονται μεμονωμένα, αλλά τροφοδοτούν και ενισχύουν άλλες σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η δημοκρατία. Σε αυτές περιλαμβάνονται η αύξηση του εξτρεμισμού και της πόλωσης, η μείωση της εμπιστοσύνης και της συμμετοχής, οι απειλές για την ακεραιότητα των εκλογών και την πολυφωνία στον δημόσιο διάλογο και την ελευθερία του λόγου, καθώς και η επιδείνωση του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιούνται οι δημοσιογράφοι και η κοινωνία των πολιτών². Οι προκλήσεις αυτές αναδύονται εν μέσω ενός βαθέος ψηφιακού μετασχηματισμού των κοινωνιών μας, ο οποίος έχει αναδιαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται ο δημόσιος διάλογος, τον τρόπο με τον οποίο διακινούνται οι πληροφορίες και τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες συμμετέχουν στη δημόσια σφαίρα. Ο μετασχηματισμός αυτός έχει δημιουργήσει σημαντικές νέες ευκαιρίες για τους πολίτες όσον αφορά την ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφορίες, τη διατύπωση απόψεων και τη συμμετοχή στον δημόσιο βίο και στον δημοκρατικό διάλογο. Ωστόσο, έχει επίσης αποκαλύψει και δημιουργήσει νέα τρωτά σημεία. Οι απόψεις των πολιτών διαμορφώνονται όλο και περισσότερο από εξατομικευμένες πηγές που βασίζονται σε αλγόριθμους, οι οποίες περιορίζουν τον κοινό χώρο για δημοκρατικό διάλογο. Οι πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης επηρεάζουν επίσης τη βιωσιμότητα των μοντέλων εσόδων των μέσων ενημέρωσης. Οι εξελίξεις στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης (στο εξής: ΤΝ) μπορούν επίσης να επηρεάσουν σοβαρά τον δημοκρατικό χώρο, συμπεριλαμβανομένων των εκλογικών διαδικασιών.

Η προστασία της δημοκρατίας και η ανάπτυξη της δημοκρατικής ανθεκτικότητας των πολιτών, των κοινωνιών και των θεσμών αποτελεί επείγουσα συλλογική προσπάθεια, για την οποία απαιτείται η εφαρμογή μιας προσέγγισης για το σύνολο της δημόσιας διοίκησης και το σύνολο της κοινωνίας. Αυτό είναι απαραίτητο όχι μόνο για τη διαφύλαξη των αξιών της ΕΕ, αλλά και για την εγγύηση της ασφάλειας της Ευρώπης και τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας, της ελευθερίας και της ευημερίας της. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη, οι υποψήφιοι χώρες και τα δυνάμει υποψήφια μέλη, η κοινωνία των πολιτών και ο ιδιωτικός τομέας οφείλουν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο, με γνώμονα τις κοινές μας αξίες. Οι πολίτες μας και οι ελευθερίες τους πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο όλων.

2. Η Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας

Παρατηρείται αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σχετικά με τις κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι δημοκρατίες σε ολόκληρη την ΕΕ και παγκοσμίως, και ήδη αναλαμβάνεται δράση σε όλα τα επίπεδα. Τα κράτη μέλη έχουν δημιουργήσει νέους φορείς και νέες ικανότητες για την ενίσχυση της εθνικής δημοκρατικής τους ανθεκτικότητας. Πολιτικοί φορείς και μια ευρεία κοινότητα ενεργών πολιτών και ομάδων ηγήθηκαν της έκκλησης για ανάληψη δράσης και συμβάλλουν στην απόκριση.

² Έκθεση στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών του 2025 — Ανθεκτικότητα 2.0: Ενδυνάμωση της ΕΕ με στόχο την ευημερία της εν μέσω αναταραχής και αβεβαιότητας [COM(2025) 484 final]· και «Rethinking society resilience in a time of polycrisis» (Ανασχεδιασμός της κοινωνικής ανθεκτικότητας σε μια εποχή πολλαπλών κρίσεων), <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC142772>.

Η ΕΕ έχει θεσπίσει ισχυρό πλαίσιο πολιτικής και νομικό πλαίσιο, το οποίο βασίζεται στο σχέδιο δράσης του 2020 για την ευρωπαϊκή δημοκρατία³ και στη δέσμη μέτρων του 2023 για την προάσπιση της δημοκρατίας⁴, προκειμένου να συμβάλει στον συντονισμό, την κινητοποίηση, τη συμπλήρωση και την ενίσχυση αυτής της συλλογικής προσπάθειας.

Με βάση το πλαίσιο αυτό, με την Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας, η Επιτροπή και η ύπατη εκπρόσωπος για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας παρουσιάζουν μια σειρά νέων μέτρων σε τρεις τομείς προτεραιότητας, με στόχο την ενδυνάμωση ισχυρών και ανθεκτικών δημοκρατιών με τους εξής τρόπους:

- **βελτίωση της επίγνωσης της κατάστασης και υποστήριξη της ικανότητας αντίδρασης για τη διασφάλιση της ακεραιότητας του χώρου πληροφοριών,**
- **ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών, των ελεύθερων και δίκαιων εκλογών και των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης,**
- **τόνωση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας και της συμμετοχής των πολιτών.**

Για τη στήριξη της βελτίωσης της συνεργασίας και του συντονισμού κατά την αντιμετώπιση διαφόρων πτυχών σε αυτούς τους τομείς προτεραιότητας, το **Ευρωπαϊκό Κέντρο για τη Δημοκρατική Ανθεκτικότητα** (στο εξής: κέντρο) θα συγκεντρώσει εμπειρογνώσια και ικανότητες από όλα τα κράτη μέλη, τις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες και τα δυνάμει υποψήφια μέλη, καθώς και από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (στο εξής: EYED), κατά περίπτωση. Το κέντρο θα διευκολύνει την **ανταλλαγή πληροφοριών και θα στηρίζει την επιχειρησιακή συνεργασία και την ανάπτυξη ικανοτήτων** για την αντιμετώπιση των εξελισσόμενων κοινών απειλών, ιδίως της χειραγώγησης των πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό (στο εξής: πρακτικές FIMI) και της παραπληροφόρησης. Στόχος του θα είναι η βελτίωση της επίγνωσης της κατάστασης και της ικανότητας πρόβλεψης και ανίχνευσης απειλών, η ανάπτυξη ισχυρού και συντονισμένου συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και η υποστήριξη της ικανότητας ταχείας αντίδρασης. Θα στηρίξει επίσης την ευαισθητοποίηση για την προετοιμασία και την ενδυνάμωση των κοινωνιών και των θεσμών, αυξάνοντας την ανθεκτικότητά τους στη χειραγώγηση των πληροφοριών και την παραπληροφόρηση. Το έργο του θα συμβάλει στην εδραίωση της προσέγγισης της ΕΕ για το σύνολο της κοινωνίας με σκοπό την ενίσχυση της ετοιμότητας, την αύξηση της ευαισθητοποίησης και την οικοδόμηση δημοκρατικής ανθεκτικότητας.

Η **Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας** θα συμβάλει στην ενίσχυση των δημοκρατιών μας και στην ενδυνάμωση των Ευρωπαίων ώστε να ασκούν τα δικαιώματά τους, να διαμορφώνουν και να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους, καθώς και να έχουν αυτενέργεια και να συμμετέχουν ενεργά και με ασφάλεια στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης. Οι δράσεις της θα ενισχύσουν

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία [COM(2020) 790 final].

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την προάσπιση της δημοκρατίας [COM(2023) 630 final]. Στο πλαίσιο της εν λόγω δέσμης μέτρων, η Επιτροπή πρότεινε οδηγία σχετικά με τις δραστηριότητες εκπροσώπησης συμφερόντων που ασκούνται για λογαριασμό τρίτων χωρών, η οποία επί του παρόντος αποτελεί αντικείμενο συζήτησης μεταξύ των συννομοθετών.

τους δημοκρατικούς θεσμούς, θα προστατεύσουν την ακεραιότητα των εκλογών και θα στηρίξουν την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης, ώστε οι δημοκρατίες μας να παραμείνουν ισχυρές, ανοικτές και πολυφωνικές και βασισμένες στην εμπιστοσύνη των πολιτών. Θα υλοποιηθεί σε συνέργεια με το θεματολόγιο της ΕΕ για την ασφάλεια, την άμυνα, την ετοιμότητα⁵ και σε συνοχή με την εξωτερική δράση της ΕΕ γενικότερα.

2.1. Ένα νέο Ευρωπαϊκό Κέντρο για τη Δημοκρατική Ανθεκτικότητα: ενίσχυση της επίγνωσης της κατάστασης και τόνωση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας

Για την οικοδόμηση δημοκρατικής ανθεκτικότητας απαιτούνται ενισχυμένες προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και εντός της κοινωνίας στο σύνολό της. Οι συντονισμένες αυτές προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν στη βελτίωση της επίγνωσης της κατάστασης και της συλλογικής ικανότητας πρόβλεψης, αντίληψης και αντιμετώπισης απειλών, καθώς και στην οικοδόμηση δημοκρατικής ανθεκτικότητας. Έχουν ήδη αναληφθεί πολλές δράσεις για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, καθώς εργαλεία και δομές έχουν δημιουργηθεί τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁶ και έχουν αποφέρει ορισμένα σημαντικά αποτελέσματα.

Ωστόσο, πολλές από αυτές τις δομές αφορούν μόνο συγκεκριμένους τομείς και κοινότητες, χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθοδολογίες και συχνά προσφέρουν περιορισμένη ικανότητα αντίδρασης και έχουν περιορισμένους δεσμούς με το έργο των αρμόδιων αρχών σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο. Είναι σημαντικό να ενωθούν οι προσπάθειες αυτές· πρέπει να δημιουργηθούν ισχυρότεροι δεσμοί ώστε να ενισχυθεί η επίγνωση της κατάστασης και να βελτιωθεί η συλλογική ικανότητα της ΕΕ να παρακολουθεί, να ανιχνεύει και να προβλέπει εκστρατείες χειραγώγησης πληροφοριών και παραπληροφόρησης⁷.

Για την αντιμετώπιση αυτών των αναγκών, η Επιτροπή θα δημιουργήσει ένα **Ευρωπαϊκό Κέντρο για τη Δημοκρατική Ανθεκτικότητα**. Το κέντρο θα προσφέρει ένα πλαίσιο για την ενίσχυση του συντονισμού και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ και των κρατών μελών και θα στηρίξει την επιχειρησιακή συνεργασία και την ανάπτυξη ικανοτήτων. Με τον τρόπο αυτόν θα διευκολυνθεί η εφαρμογή

⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025: Λευκή βίβλος για την ευρωπαϊκή αμυντική ετοιμότητα έως το 2030 [JOIN(2025) 120 final]. Ευρωπαϊκή στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας [JOIN(2025) 130 final]. ProtectEU: Ευρωπαϊκή στρατηγική για την εσωτερική ασφάλεια [COM(2025) 148 final].

⁶ Υπάρχουν ήδη διάφορα πλαίσια, δομές και εργαλεία σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση των πρακτικών FIMI και της παραπληροφόρησης, καθώς και για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας γενικότερα. Σε επίπεδο ΕΕ, αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το σύστημα ταχείας ειδοποίησης της ΕΕ (στο εξής: RAS) που διαχειρίζεται η ΕΥΕΔ, το εσωτερικό δίκτυο της Επιτροπής κατά της παραπληροφόρησης, το έργο EUvsDisinfo, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ψηφιακών Μέσων (EDMO), τις συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης για τις εκλογές σε σχέση με την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, τις εργασίες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνεργασίας για τις Εκλογές (στο εξής: ECNE). Ειδικές δομές υπάρχουν επίσης σε εθνικό επίπεδο, όπως το Viginum στη Γαλλία και ο Σουηδικός Οργανισμός Ψυχολογικής Άμυνας, ή η προσέγγιση για το σύνολο της κοινωνίας όσον αφορά τη δημοκρατική ανθεκτικότητα που εφαρμόζεται στη Φινλανδία.

⁷ Όπως ζητήθηκε επίσης στα συμπεράσματα της προεδρίας του Μαΐου 2025 σχετικά με την ενίσχυση της δημοκρατικής ανθεκτικότητας — <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2025/05/27/presidency-conclusions-on-strengthening-eu-democratic-resilience/>.

μιας περισσότερο ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής προσέγγισης για την αύξηση της επίγνωσης της κατάστασης και την ανάπτυξη ενός ισχυρού και συντονισμένου συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης που μπορεί να στηρίζει την ικανότητα αντίδρασης. Το έργο του κέντρου θα συμβάλει επίσης στην αύξηση της ευαισθητοποίησης με σκοπό την προετοιμασία και την ενδυνάμωση των πολιτών, της κοινωνίας και των θεσμών, καθώς και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους.

Το κέντρο θα λειτουργεί κυρίως ως εξειδικευμένος κόμβος ανταλλαγών και επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών. Το κέντρο θα συνδέσει τα υφιστάμενα δίκτυα και τις υπάρχουσες δομές που εργάζονται για την πρόληψη, την ανίχνευση, την ανάλυση και την αντιμετώπιση μορφών απειλών στον χώρο πληροφοριών, και θα εργαστεί για την ανάπτυξη κοινών προσεγγίσεων, πρακτικών και μεθοδολογιών και την ανταλλαγή σχετικών δεδομένων και αναλύσεων. Θα προωθήσει δραστηριότητες κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων. Θα παρέχει ενδεχομένως περαιτέρω συμβουλές σχετικά με κοινά εργαλεία αντίδρασης, στρατηγικές, τυποποιημένες επιχειρησιακές διαδικασίες, πρωτόκολλα ή κοινές ασκήσεις. Το κέντρο θα υποστηρίζεται και θα συνεργάζεται στενά με το σύστημα ταχείας ειδοποίησης, το οποίο είναι ένας καθιερωμένος μηχανισμός για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη χειραγώγηση των πληροφοριών και τις παρεμβάσεις από το εξωτερικό και την παραπληροφόρηση μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών.

Θα δημιουργηθεί μια **πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών** για ανεξάρτητα μη θεσμικά ενδιαφερόμενα μέρη, με την οποία θα παρασχεθεί η δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων από ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών και κοινοτήτων και η οποία θα τροφοδοτεί με τις εν λόγω παρατηρήσεις το έργο του κέντρου. Η πλατφόρμα αυτή θα φέρει σε επαφή ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ομάδες προβληματισμού, ερευνητές και πανεπιστήμια, ελεγκτές γεγονότων και παρόχους υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης. Με πλήρη σεβασμό της ανεξαρτησίας όλων των συμμετεχόντων, η πλατφόρμα αυτή θα διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρογνώσις και συμβουλών και θα αξιοποιήσει σταδιακά τις υφιστάμενες κοινότητες ενδιαφερόμενων μερών, όπως το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ψηφιακών Μέσων (EDMO), και νέες κοινότητες, όπως το ευρωπαϊκό δίκτυο ελεγκτών γεγονότων και το μελλοντικό κοινό πλαίσιο στήριξης της έρευνας. Η πλατφόρμα θα στηρίζει τη διάδοση της έρευνας και άλλων αποτελεσμάτων και θα ενθαρρύνει τις ανταλλαγές μεταξύ διαφορετικών ενδιαφερόμενων μερών.

Το κέντρο θα **σέβεται πλήρως τις ενωσιακές και εθνικές αρμοδιότητες** και την ανεξαρτησία των υφιστάμενων δομών σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο. Η ανάπτυξή του **θα πραγματοποιηθεί σταδιακά**, με βάση την εθελοντική συμμετοχή των κρατών μελών και τη **συμβολή και τις ανάγκες τους για στήριξη και συνεργασία**, ώστε να διασφαλιστεί ότι παρέχει τη βέλτιστη δυνατή στήριξη στις εθνικές αρχές και από κοινού με αυτές σε επίπεδο ΕΕ. Με βάση τη συνεχιζόμενη στήριξη και συνεργασία της ΕΕ με διεθνείς εταίρους⁸, το κέντρο θα είναι επίσης ανοικτό στη συμμετοχή υποψήφιων προς ένταξη στην ΕΕ χωρών και δυνάμει

⁸ G7, NATO, ΟΗΕ, Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη ή Συμβούλιο της Ευρώπης.

υποψήφιων μελών για τη στήριξή τους και την προώθηση της αμοιβαίας μάθησης. Θα μπορούσε επίσης να προβλεφθεί η συνεργασία με ομονοούντες εταίρους.

Οι εργασίες στο πλαίσιο του κέντρου θα λειτουργούν συμπληρωματικά και σε συνέργεια με άλλα μέτρα που προτείνονται για τη διασφάλιση της ακεραιότητας του χώρου πληροφοριών, την ενίσχυση της ακεραιότητας των εκλογών, την προώθηση της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης και την οικοδόμηση συνολικής ανθεκτικότητας της κοινωνίας μέσω της ενδυνάμωσης και της συμμετοχής των πολιτών.

2.2. Διαφύλαξη της ακεραιότητας του χώρου πληροφοριών

Η ενίσχυση της ακεραιότητας του χώρου πληροφοριών για τη στήριξη όλων των μελών της κοινωνίας ώστε να έχουν πρόσβαση σε αξιόπιστες και έγκυρες πληροφορίες, να ασκούν τα δημοκρατικά τους δικαιώματα και να συνεργάζονται ουσιαστικά με τους θεσμούς και τις κοινότητες είναι ουσιαστικής σημασίας. Η διαφάνεια, η λογοδοσία και η ακεραιότητα στον χώρο πληροφοριών αποτελούν στοιχεία καίριας σημασίας για να διασφαλίζεται ότι οι φωνές των πολιτών ακούγονται, να τους δίνεται η δυνατότητα να είναι ενεργοί πολίτες και να οικοδομηθεί και να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη τους στις δημοκρατικές διαδικασίες.

Η χειραγώγηση των πληροφοριών και οι παρεμβάσεις από το εξωτερικό (στο εξής: πρακτικές FIMI)⁹, καθώς και οι εκστρατείες παραπληροφόρησης αποσκοπούν ακριβώς στην υπονόμευση της εμπιστοσύνης του κοινού στον χώρο πληροφοριών και στους δημοκρατικούς θεσμούς, ενισχύοντας παράλληλα τον κοινωνικό διχασμό¹⁰. Οι πρακτικές αυτές διευκολύνονται από τον πολλαπλασιασμό των νέων τεχνικών χειραγώγησης στο διαδίκτυο. Σε αυτές περιλαμβάνονται η μη αυθεντική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης¹¹, οι ψευδείς λογαριασμοί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι ιστότοποι που έχουν σχεδιαστεί για να μιμούνται επίσημες πηγές, η τεχνητή ενίσχυση του διχαστικού περιεχομένου, η χρήση συνθετικού περιεχομένου, όπως τα προϊόντα βαθυπαραποίησης (deepfake) και άλλο περιεχόμενο που παράγεται με την τεχνητή νοημοσύνη (στο εξής: TN). Η εξάπλωσή τους συχνά βασίζεται σε μη αυθεντικές συμπεριφορές, όπως οι ψευδείς λογαριασμοί, η TN και η ενίσχυση που προκαλείται από μποτ και οι μη αυθεντικοί ακόλουθοι. Οι εν λόγω συντονισμένες επιχειρήσεις, οι οποίες συχνά εντάσσονται στο πλαίσιο ευρύτερων υβριδικών εκστρατειών, είναι όλο και πιο εξελιγμένες και αποκεντρωμένες, και μπορεί να περιλαμβάνουν δίκτυα που λειτουργούν σε πολλαπλές

⁹ Οι πρακτικές FIMI αναφέρονται σε ένα σύνολο συμπεριφορών που απειλούν ή έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν αρνητικά αξίες, διαδικασίες και πολιτικές διεργασίες. Αυτού του είδους η δραστηριότητα έχει χαρακτήρα χειραγώγησης και διεξάγεται με εσκεμμένο και συντονισμένο τρόπο. Οι υπεύθυνοι πίσω από τη δραστηριότητα αυτήν μπορούν να είναι κρατικοί ή μη κρατικοί φορείς, ή άτομα που δρουν για λογαριασμό τους εντός και εκτός της επικράτειάς τους.

¹⁰ Οι απαντήσεις στην ανοικτή δημόσια διαβούλευση που διεξήγαγε η Επιτροπή για την προετοιμασία της Ασπίδας Δημοκρατίας δείχνουν ότι οι απαντήσαντες θεωρούν ότι η μη αυθεντική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και οι πρακτικές FIMI αποτελούν ορισμένους από τους σημαντικότερους κινδύνους για τη δημοκρατία. Επίσης, ένα ειδικό Ευρωβαρόμετρο [στοιχεία αναφοράς: Ειδικό EB 568] από το 2025 αποκάλυψε ότι οι απαντήσαντες θεωρούν τις πρακτικές FIMI και την παραπληροφόρηση μείζονα πρόκληση για τη δημοκρατία, παράλληλα με την αυξανόμενη δυσπιστία προς τους δημοκρατικούς θεσμούς και τις δημοκρατικές διαδικασίες. Από την ίδια έρευνα του Ευρωβαρόμετρου προκύπτει ότι περισσότεροι από επτά στους δέκα Ευρωπαίους ανησυχούν ότι οι αποφάσεις των ψηφοφόρων βασίζονται σε παραπληροφόρηση.

¹¹ Αυτοματοποιημένα προγράμματα λογισμικού σχεδιασμένα για την εκτέλεση επαναλαμβανόμενων εργασιών μέσω δικτύου, τα οποία συχνά μιμούνται πραγματικούς χρήστες.

πλατφόρμες και δικαιοδοσίες, συχνά κάτω από το πέπλο της ανωνυμίας, γεγονός που δυσχεραίνει ιδιαίτερα την ανίχνευση, τον καταλογισμό και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, η ΕΕ έχει θεσπίσει ειδική νομοθεσία. Ο **κανονισμός για την ΤΝ**¹² θεσπίζει υποχρεώσεις διαφάνειας για τους παρόχους και τους φορείς εφαρμογής ορισμένων συστημάτων ΤΝ, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης επισήμανσης και διευκόλυνσης της ανίχνευσης όταν το περιεχόμενο έχει παραχθεί ή υποστεί χειρισμό τεχνητά, καθώς και υποχρέωσης επισήμανσης όσον αφορά τα προϊόντα βαθυπαραποίησης και ορισμένες άλλες δημοσιεύσεις που παράγονται από την ΤΝ για δημόσια θέματα. Η **πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες**¹³ συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση της ακεραιότητας του χώρου πληροφοριών, στη ρύθμιση των αρμοδιοτήτων και στην απαίτηση από τους παρόχους πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών και πολύ μεγάλων επιγραμμικών μηχανών αναζήτησης να μετριάσουν τους συστημικούς κινδύνους για την κοινωνία και τη δημοκρατία που απορρέουν από τις υπηρεσίες τους, με πλήρη σεβασμό της ελευθερίας έκφρασης των χρηστών. Η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες ενισχύει την αλγοριθμική διαφάνεια, παρέχοντας στους χρήστες τη δυνατότητα να ελέγχουν τον τρόπο με τον οποίο τα συστήματα συστάσεων επηρεάζουν το περιεχόμενο που βλέπουν στο διαδίκτυο και επιτρέποντας στους ερευνητές να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα πλατφορμών. Η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες παρέχει επίσης στην Επιτροπή την εξουσία να ελέγχει τον σχεδιασμό των αλγοριθμικών συστημάτων, με την υποστήριξη του ευρωπαϊκού κέντρου για την αλγοριθμική διαφάνεια (ECAT). Η εφαρμογή και η επιβολή της εν λόγω νομοθεσίας αποτελούν βασικές προτεραιότητες, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη διάφορες διαδικασίες που σχετίζονται με ορισμένους παρόχους πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των συστημικών κινδύνων για τον πολιτικό διάλογο και τις εκλογικές διαδικασίες. Γενικότερα, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί και να επιβάλλει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες και θα συνεργάζεται με τα ενδιαφερόμενα μέρη για να διασφαλίσει την τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων¹⁴.

Για την πρόληψη και την αντιμετώπιση σοβαρών περιστατικών και παρεμβάσεων στο περιβάλλον πληροφοριών η Επιτροπή, από κοινού με το ευρωπαϊκό συμβούλιο ψηφιακών υπηρεσιών, θα καταρτίσει ένα **πρωτόκολλο για περιστατικά και κρίσεις στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες**¹⁵. Με τον τρόπο αυτόν θα διευκολυνθεί ο συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων αρχών και θα εξασφαλιστούν ταχείες αντιδράσεις σε μεγάλης κλίμακας και δυνητικά διακρατικές επιχειρήσεις πληροφοριών. Το εν λόγω πρωτόκολλο λαμβάνει

¹² Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (ΕΕ L, 2024/1689, 12.7.2024). Θα εφαρμόζεται από τις 2 Αυγούστου 2026.

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών (ΕΕ L 277 της 27.10.2022, σ. 1).

¹⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 91 παράγραφος 2 της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, έως την 17η Νοεμβρίου 2027 και στη συνέχεια ανά πενταετία, η Επιτροπή αξιολογεί τον εν λόγω κανονισμό και υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

¹⁵ Το άρθρο 48 του κανονισμού για τις ψηφιακές υπηρεσίες προβλέπει ειδική διαδικασία για τη θέσπιση του εν λόγω πρωτοκόλλου.

υπόψη και θα λειτουργεί παράλληλα με άλλους υφιστάμενους μηχανισμούς αντιμετώπισης κρίσεων, ιδίως το σχέδιο στρατηγικής για την κυβερνοασφάλεια¹⁶, προκειμένου να διασφαλιστεί ο συντονισμός και η συνοχή των δράσεων, και λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ¹⁷. Οι ανταλλαγές μεταξύ των μηχανισμών αυτών μπορούν να υποστηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τη Δημοκρατική Ανθεκτικότητα και την πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών του.

Ο **κώδικας δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση**, ο οποίος υποστηρίζεται από μια συνεργατική ειδική ομάδα, παρέχει ένα ισχυρό σύνολο δεσμεύσεων και λεπτομερών μέτρων που λαμβάνονται από κοινού και συμβάλλουν στον μετριασμό των κινδύνων που σχετίζονται με την παραπληροφόρηση, ενώ παράλληλα διαφυλάσσει πλήρως την ελευθερία της έκφρασης, για παράδειγμα μέσω ενισχυμένων εργαλείων για τους χρήστες ώστε να αναγνωρίζουν, να κατανοούν και να επισημαίνουν την παραπληροφόρηση, καθώς και για την ενδυνάμωση των ερευνητών. Είναι επίσης χρήσιμος για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις όσον αφορά τους **συστημικούς κινδύνους που σχετίζονται με την παραπληροφόρηση** για τους παρόχους πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών και πολύ μεγάλων επιγραμμικών μηχανών αναζήτησης οι οποίοι έχουν αναλάβει τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τον εν λόγω κώδικα και συμμορφώνονται με αυτές¹⁸. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει τα επίπεδα δέσμευσης των επιμέρους υπογραφόντων τον κώδικα, καθώς και την υλοποίησή τους. Εάν χρειαστεί, η Επιτροπή θα διενεργήσει κανονιστικούς διαλόγους στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες με τους εν λόγω υπογράφοντες και θα αποφασίσει σχετικά με άλλες κατάλληλες δράσεις παρακολούθησης. Για παράδειγμα, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τους υπογράφοντες για την ενίσχυση των προσπαθειών τους όσον αφορά τη **διαφάνεια των συστημάτων συστάσεων** και τη **στέριξη της δυνατότητας αποκόμισης κέρδους από την παραπληροφόρηση**¹⁹, μεταξύ άλλων με σκοπό την εξάλειψη των οικονομικών κινήτρων για παραπληροφόρηση μέσω διαφημιστικών εσόδων²⁰, καθώς και για την ανάπτυξη σχετικών δεικτών για τη μέτρηση των προσπαθειών των πλατφορμών στο πλαίσιο αυτό²¹.

Η Επιτροπή θα διερευνήσει επίσης πιθανά περαιτέρω μέτρα με τους υπογράφοντες τον κώδικα. Σε αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται τρόποι για τη βελτίωση της ανίχνευσης και της **επισήμανσης περιεχομένου που παράγεται ή υφίσταται χειρισμό από ΤΝ** το οποίο κυκλοφορεί στις υπηρεσίες μέσων κοινωνικής δικτύωσης²² και **εργαλεία εθελοντικής**

¹⁶ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός της Επιτροπής της 1ης Ιουλίου 2025 [C(2025)4340 final] και άρθρο 40 της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες.

¹⁷ Όπως η οδηγία NIS2, η πράξη για την κυβερνοασφάλεια, ο κανονισμός για την ΤΝ, ο κανονισμός για την πολιτική διαφήμιση και ο κανονισμός σχετικά με την πρόληψη της διάδοσης τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο.

¹⁸ Βλ. Commission Opinion - Assessment of the Code of Practice on Disinformation (Γνώμη της Επιτροπής — Αξιολόγηση του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση), [C(2025) 1008 final], <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/112679>.

¹⁹ Με βάση τη δέσμευση 19 του κεφαλαίου σχετικά με την ενδυνάμωση των χρηστών και τη δέσμευση 1 του κεφαλαίου σχετικά με τον έλεγχο της τοποθέτησης διαφημίσεων του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση.

²⁰ Για όσους διαδίδουν συστηματικά παραπληροφόρηση.

²¹ Με βάση τη δέσμευση 41 του κεφαλαίου για την παρακολούθηση του κώδικα του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση σχετικά με διαρθρωτικούς δείκτες.

²² Με βάση τη δέσμευση 15 και το μέτρο 15.1 του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση.

επαλήθευσης από τους χρήστες²³. Τα μέτρα αυτά θα λειτουργούν συμπληρωματικά προς τον κανονισμό για την TN και άλλους σχετικούς κανόνες της ΕΕ. Τα **πορτοφόλια ψηφιακής ταυτότητας της ΕΕ**, τα οποία θα είναι διαθέσιμα στους πολίτες και τους κατοίκους της ΕΕ έως το τέλος του 2026, θα μπορούσαν να διευκολύνουν τα εν λόγω μέτρα και να προωθήσουν την εμπιστοσύνη και την ασφάλεια στις διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις, καθιστώντας δυνατή την ασφαλή ταυτοποίηση και επαλήθευση ταυτότητας²⁴.

Οι προσπάθειες των κρατών μελών να διασφαλίσουν την ακεραιότητα του χώρου πληροφοριών μπορούν να ενισχυθούν σε επίπεδο ΕΕ μέσω του συντονισμού των προσεγγίσεων και της συγκέντρωσης εμπειρογνώσιας και πληροφοριών με βάση την υφιστάμενη **εργαλειοθήκη FIMI**²⁵. Σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές και τους εμπειρογνώμονες, η Επιτροπή θα στηρίζει την κατάρτιση **σχεδίου στρατηγικής για την καταπολέμηση της χειραγώγησης των πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό και της παραπληροφόρησης**, συμπεριλαμβανομένων εργαλείων και καθοδήγησης σχετικά με μέτρα για την πρόβλεψη, την ανίχνευση και την αντίδραση, καθώς και ενός ειδικού μηχανισμού για επαγγελματικές ανταλλαγές και ομαδική εργασία προς υποστήριξη της ανάπτυξης εθνικών ικανοτήτων και της αμοιβαίας μάθησης.

Η ενίσχυση της ικανότητας της ανεξάρτητης κοινότητας ελέγχου γεγονότων σε ολόκληρη την ΕΕ έχει καίρια σημασία για την προώθηση της ανίχνευσης και της παρακολούθησης των πρακτικών FIMI και των εκστρατειών παραπληροφόρησης. Θα δημιουργηθεί ένα ανεξάρτητο **ευρωπαϊκό δίκτυο ελεγκτών γεγονότων**²⁶ με τη στήριξη της Επιτροπής και το έργο του θα συμβάλει στην πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών του Ευρωπαϊκού Κέντρου για τη Δημοκρατική Ανθεκτικότητα. Το δίκτυο θα βασίζεται στα υψηλότερα δεοντολογικά και επαγγελματικά πρότυπα και θα λειτουργεί στην ΕΕ και στις υποψήφιες χώρες, τα δυνάμει υποψήφια μέλη και τις γειτονικές χώρες που συνδέονται με το **πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»**. Θα ενισχύσει την ικανότητα ελέγχου γεγονότων σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ, ιδίως σε καταστάσεις όπως οι εκλογές, οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας ή οι φυσικές καταστροφές, όπου η πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες είναι ζωτικής σημασίας. Το δίκτυο θα δημιουργήσει επίσης και θα διατηρεί ένα **ανεξάρτητο αποθετήριο για τον έλεγχο γεγονότων** με σκοπό την ενοποίηση των ελέγχων γεγονότων που εκδίδονται από ανεξάρτητους, επιλέξιμους και αξιόπιστους οργανισμούς, και θα διευκολύνει την πρόσβαση δημοσιογράφων, διαδικτυακών πλατφορμών, ερευνητών και της κοινωνίας των πολιτών σε επαληθευμένες πληροφορίες, υποστηρίζοντας τη διασυνοριακή συνεργασία και

²³ Θα μπορούσαν να διερευνηθούν λύσεις, οι οποίες θα παρέχουν ιδίως βοήθεια στους χρήστες ώστε να επαληθεύουν αν αλληλεπιδρούν με πραγματικό άνθρωπο (π.χ. μέσω εικονιδίου επαλήθευσης).

²⁴ Τα πορτοφόλια ψηφιακής ταυτότητας της ΕΕ θα παρέχουν ασφαλή, αξιόπιστα και ιδιωτικά μέσα ψηφιακής ταυτοποίησης για όλους στην Ευρώπη. Κάθε κράτος μέλος θα παρέχει τουλάχιστον ένα πορτοφόλι σε όλους τους υπηκόους του, τους κατοίκους και τις επιχειρήσεις, ώστε να μπορούν να αποδεικνύουν την ταυτότητά τους και να αποθηκεύουν με ασφάλεια, να κοινοποιούν και να υπογράφουν σημαντικά ψηφιακά έγγραφα.

²⁵ Η εργαλειοθήκη αυτή παρέχει ένα πλαίσιο δράσης: https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-counteracting-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en.

²⁶ Όπως ανακοινώθηκε στις πολιτικές κατευθύνσεις της προέδρου της Επιτροπής για την περίοδο 2024-2029. Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων ήταν ανοικτή από τις 15 Απριλίου έως τις 2 Σεπτεμβρίου 2025 <https://digital-strategy.ec.europa.eu/el/news/commission-launches-eu5-million-call-strengthen-european-fact-checking-network>.

καθιστώντας δυνατές τις έγκαιρες αντιδράσεις. Θα παρέχει επίσης πρόσβαση σε ένα **σύστημα προστασίας των ελεγκτών γεγονότων** στην ΕΕ από απειλές και παρενόχληση, συμπεριλαμβανομένης νομικής και ψυχολογικής προστασίας. Το δίκτυο, παρέχοντας στήριξη στους ελεγκτές γεγονότων ώστε να προσεγγίσουν ένα ευρύτερο κοινό, θα συμβάλει σημαντικά στην ανθεκτικότητα της κοινωνίας²⁷.

Το **Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ψηφιακών Μέσων (EDMO)** παρέχει ένα πανευρωπαϊκό, ανεξάρτητο και διεπιστημονικό δίκτυο έρευνας και ανάλυσης για την καταπολέμηση των πρακτικών FIMI και των εκστρατειών παραπληροφόρησης. Στο πλαίσιο **διευρυμένης εντολής**²⁸, το EDMO θα είναι σε θέση να αναπτύξει νέες ανεξάρτητες ικανότητες παρακολούθησης και ανάλυσης για τη στήριξη της επίγνωσης της κατάστασης, ιδίως σε περιόδους εκλογών ή σε καταστάσεις κρίσης. Η παρακολούθησή του θα καλύπτει όλα τα κράτη μέλη, τις υποψήφιες χώρες (π.χ. Ουκρανία, Μολδαβία)²⁹ και τα δυνάμει υποψήφια μέλη και θα τροφοδοτεί επίσης τις εργασίες της πλατφόρμας ενδιαφερόμενων μερών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κέντρου για τη Δημοκρατική Ανθεκτικότητα.

Η ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα έχει επίσης αναπτύξει σχετικές συνεισφορές, παρέχοντας ανεξάρτητη ανάλυση και αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις πρακτικές FIMI και τις εκστρατείες παραπληροφόρησης. Η Επιτροπή θα στηρίζει τη δημιουργία **κοινού πλαισίου στήριξης της έρευνας** για την παροχή πρόσβασης σε δεδομένα και προηγμένη τεχνολογία³⁰, τη συγκέντρωση και την ενίσχυση αυτών των ανεξάρτητων ικανοτήτων. Το πλαίσιο αυτό, το οποίο θα βασίζεται, μεταξύ άλλων, στην προνομιστική πρόσβαση σε δεδομένα στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες και του κανονισμού για την πολιτική διαφήμιση³¹, θα τροφοδοτεί το έργο της πλατφόρμας ενδιαφερόμενων μερών του Ευρωπαϊκού Κέντρου για τη Δημοκρατική Ανθεκτικότητα. Θα συμβάλει στην εμβάθυνση της κατανόησης του τρόπου με τον οποίο οι εκστρατείες διαδίδονται στο διαδίκτυο και του τρόπου με τον οποίο επηρεάζουν την ακεραιότητα του χώρου πληροφοριών. Θα στηρίζει την ανάπτυξη εργαλείων για τη διευκόλυνση της ανίχνευσης περιεχομένου εικόνας, ήχου ή βίντεο που παράγεται ή υφίσταται

²⁷ Προπαρασκευαστική ενέργεια πρόσκληση υποβολής προτάσεων έργων για την αύξηση της εμβέλειας και του αντίκτυπου του επαγγελματικού περιεχομένου που παράγεται από ανεξάρτητους οργανισμούς ελέγχου γεγονότων στην ΕΕ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/el/funding/boosting-visibility-fact-checking-content-europe>.

²⁸ Τον Ιούλιο του 2025 δημοσιεύτηκε πρόσκληση υποβολής προσφορών για ποσό έως 2,56 εκατ. EUR στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη». Βλ.: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/el/funding/commission-launches-call-continuation-european-digital-media-observatory>.

²⁹ Το 2025 δρομολογείται ένας νέος κόμβος EDMO, το FACT, για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης στην Ουκρανία και τη Μολδαβία με επιχορήγηση της ΕΕ ύψους 1,29 εκατ. EUR βάσει του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» (στο πλαίσιο ευρύτερης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων αξίας 8,8 εκατ. EUR). Το έργο θα διαρκέσει έως το 2027. Βλ. <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43152860/101226241> Σύνδεσμος προς τη νέα διαδικασία υποβολής προσφορών EDMO: Commission launches call for the continuation of the European Digital Media Observatory | Shaping Europe's digital future (Η Επιτροπή δημοσιεύει πρόσκληση για τη συνέχιση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης).

³⁰ Όπως η πρόσβαση σε κοινόχρηστους πόρους υπολογιστικού νέφους και κοινόχρηστο λογισμικό. Το πλαίσιο θα συμπληρώσει τις υπό εξέλιξη πρωτοβουλίες αυξάνοντας την ταχύτητα ανίχνευσης και την ικανότητα ανάλυσης των εξελιγμένων κακόβουλων δραστηριοτήτων (π.χ. συντονισμένων μη αυθεντικών συμπεριφορών) που συχνά αποτελούν μέρος υβριδικών επιθέσεων.

³¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/900 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 2024, σχετικά με τη διαφάνεια και τη στόχευση της πολιτικής διαφημιστικής προβολής (ΕΕ L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj>).

χειρισμό από TN με σκοπό την εσφαλμένη παρουσίαση γεγονότων ή την απεικόνιση αφηγημάτων παραπληροφόρησης (για παράδειγμα, προϊόντα βαθυπαραποίησης που μιμούνται πολιτικούς). Θα συμβάλει επίσης στον εντοπισμό νέων μορφών συντονισμένης μη αυθεντικής συμπεριφοράς, μεταξύ άλλων μέσω του συντονισμού μεταξύ πλατφορμών, της χρήσης μποτ ή της αλγοριθμικής ενίσχυσης.

Για την πρόβλεψη των πρακτικών FIMI και την αποφασιστική αντίδραση σε αυτές, είναι σημαντικό να αξιοποιηθεί πλήρως η **εργαλειοθήκη FIMI**³². Η εργαλειοθήκη αυτή περιλαμβάνει ευρύ φάσμα αντιδράσεων, συμπεριλαμβανομένων περιοριστικών μέτρων της Ένωσης κατά προσώπων και οντοτήτων εκτός ΕΕ που συμμετέχουν σε εκστρατείες FIMI οι οποίες στοχοποιούν την ΕΕ, τις υποψήφιες χώρες και τα δυνάμει υποψήφια μέλη. Το πεδίο εφαρμογής του καθεστώτος κυρώσεων της ΕΕ κατά των αποσταθεροποιητικών δραστηριοτήτων της Ρωσίας περιλαμβάνει την απαγόρευση μετάδοσης μέσω προπαγάνδας υποστηριζόμενων από το Κρεμλίνο που εμπλέκονται σε πρακτικές FIMI. Έχουν ληφθεί περαιτέρω μέτρα τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο για τον περιορισμό της διανομής περιεχομένου από αναξιόπιστους παρόχους υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης εκτός ΕΕ το οποίο ενέχει κινδύνους για τη δημόσια ασφάλεια, μεταξύ άλλων με την αναστολή των αδειών μέσω ενημέρωσης. Ο ευρωπαϊκός κανονισμός για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης (στο εξής: EMFA)³³ καθιστά δυνατό τον ταχύ και αποτελεσματικό συντονισμό των δράσεων κατά των εν λόγω παρόχων από τις ρυθμιστικές αρχές των μέσων ενημέρωσης της ΕΕ, οι οποίες συγκεντρώνονται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Υπηρεσιών Μέσων Ενημέρωσης. Για την περαιτέρω στήριξη των εν λόγω ρυθμιστικών αρχών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Υπηρεσιών Μέσων Ενημέρωσης θα αναπτύξει, σε διαβούλευση με την Επιτροπή, **κατάλογο κοινών κριτηρίων για την καθοδήγηση των εθνικών ρυθμιστικών αρχών μέσω ενημέρωσης** όταν ενεργούν για την προστασία του χώρου πληροφοριών της ΕΕ από αναξιόπιστους παρόχους υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης εκτός ΕΕ.

Οι πρακτικές FIMI και οι εκστρατείες παραπληροφόρησης μπορούν επίσης να βασίζονται σε συμπεριφορές ή δραστηριότητες εγκληματικού χαρακτήρα, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή το οργανωμένο έγκλημα. Το κεκτημένο της ΕΕ στον τομέα του ποινικού δικαίου καλύπτει ορισμένες μορφές FIMI και δραστηριότητες παραπληροφόρησης, και η ενισχυμένη συνεργασία της ΕΕ στον τομέα αυτόν μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη αντιμετώπισή τους. Στην προγραμματισμένη **αναθεώρηση των εντολών της Ευρωπόλ και της Eurojust θα διερευνηθούν τρόποι για την περαιτέρω ενίσχυση αυτής της προσπάθειας**.

Σε ένα πλαίσιο γεωπολιτικών εντάσεων και αυξημένης πόλωσης, είναι σημαντικό η ΕΕ να εντείνει τις προσπάθειές της για τη δημιουργία συμμαχιών με ομονοούμες χώρες και περιφερειακούς εταίρους. Η στήριξη των δημοκρατικών παραγόντων και της ακεραιότητας

³² https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-counteracting-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en.

³³ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1083 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις υπηρεσίες μέσω ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ (ευρωπαϊκός κανονισμός για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης) (ΕΕ L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>).

των οικοσυστημάτων πληροφοριών παγκοσμίως θα ωφελήσει τη δημοκρατία, την ασφάλεια και την ευημερία της Ευρώπης. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τρίτες χώρες για τη στήριξη της αγωγής του πολίτη και της ψηφιακής εκπαίδευσης, αξιόπιστων πρωτοβουλιών ελέγχου γεγονότων και ρυθμιστικών πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ακεραιότητας του χώρου πληροφοριών. Η πρωτοβουλία «Ομάδα Ευρώπη για τη Δημοκρατία» συμβάλλει στην αύξηση της ανταλλαγής γνώσεων και του συντονισμού σχετικά με την ακεραιότητα των πληροφοριών και την παροχή βοήθειας σε δημοσιογράφους που διατρέχουν κίνδυνο εκτός της ΕΕ, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, ομονοούντες εταίρους και την κοινωνία των πολιτών.

Η ΕΕ θα εντείνει τις προσπάθειές της για την αντιμετώπιση των πρακτικών FIMI στην εξωτερική της δράση, μέσω της ΕΥΕΔ, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τους διεθνείς εταίρους. Οι προσπάθειες αυτές θα περιλαμβάνουν την ανάπτυξη των ικανοτήτων της παγκόσμιας παρουσίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου των αντιπροσωπειών της ΕΕ, των αποστολών της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας και των διπλωματικών αποστολών των κρατών μελών, την κλιμάκωση της κατάρτισης και την παροχή μέσων καταπολέμησης της χειραγώγησης των πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό στο προσωπικό επιτόπου. Η ΕΕ θα ενισχύσει τη συνεργασία της με τις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες, τα δυνάμει υποψήφια μέλη και τους εταίρους της ΕΕ για την αντιμετώπιση των πρακτικών FIMI, με ιδιαίτερη έμφαση στη γειτονία της ΕΕ, προωθώντας παράλληλα τη συλλογική δράση με διεθνείς εταίρους, συμπεριλαμβανομένων της G7, του NATO και στο πλαίσιο των εταιρικών σχέσεων ασφάλειας και άμυνας. Θα προωθηθεί μια περισσότερο προδραστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των πρακτικών FIMI, με τον συνδυασμό των δραστηριοτήτων στρατηγικής επικοινωνίας με προσπάθειες που αποσκοπούν στην πρόκληση διαταραχών στις υποδομές που διευκολύνουν τις επιχειρήσεις FIMI, μεταξύ άλλων με την εντατικοποίηση των προσπαθειών για εφαρμογή περιοριστικών μέτρων ώστε να αυξηθεί το κόστος για τους δράστες.

Δράσεις:

- *Στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες*
 - *Κατάρτιση πρωτοκόλλου για περιστατικά και κρίσεις βάσει της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες*
 - *Συνέχιση της συνεργασίας με τους υπογράφοντες τον κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση με σκοπό την ενίσχυση των μέτρων για την αντιμετώπιση των τεχνικών χειραγώγησης στο διαδίκτυο*
- *Στήριξη της κατάρτισης σχεδίου στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της χειραγώγησης πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό και της παραπληροφόρησης*
- *Δημιουργία ευρωπαϊκού δικτύου ελεγκτών γεγονότων*
- *Επέκταση της εντολής του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων*
- *Στήριξη για τη δημιουργία κοινού πλαισίου στήριξης της έρευνας με σκοπό την ενίσχυση της παρακολούθησης της χειραγώγησης πληροφοριών και των εκστρατειών παραπληροφόρησης*
- *Κατάρτιση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Υπηρεσιών Μέσων Ενημέρωσης, σε διαβούλευση με την Επιτροπή, καταλόγου κοινών κριτηρίων για τις ρυθμιστικές αρχές*

των μέσων ενημέρωσης της ΕΕ όταν ενεργούν κατά αναξιόπιστων παρόχων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης εκτός ΕΕ που ενέχουν κινδύνους για τη δημόσια ασφάλεια

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των αντιπροσωπειών της ΕΕ, των αποστολών και επιχειρήσεων ΚΠΑΑ, των πρεσβειών των κρατών μελών της ΕΕ για την αντιμετώπιση των πρακτικών FIMI
- Ανάπτυξη προδραστικών εκστρατειών στρατηγικής επικοινωνίας σε περιφέρειες προτεραιότητας
- Παροχή στοχευμένης ανάπτυξης ικανοτήτων και στήριξης στις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες και τα δυνάμει υποψήφια μέλη για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας έναντι των πρακτικών FIMI και των υβριδικών παρεμβάσεων, μεταξύ άλλων μέσω των αποστολών ΚΠΑΑ
- Μόχλευση διεθνών εταιρικών σχέσεων για συλλογικές αντιδράσεις κατά των πρακτικών FIMI, μεταξύ άλλων μέσω του μηχανισμού ταχείας αντίδρασης της G7, της συνεργασίας ΕΕ-NATO και των εταιρικών σχέσεων ασφάλειας και άμυνας

2.3. Ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών, των ελεύθερων και δίκαιων εκλογών και των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης

Τα ελεύθερα και ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης, οι ελεύθερες και δίκαιες εκλογές και οι ισχυροί και ανθεκτικοί δημοκρατικοί θεσμοί και διαδικασίες είναι απαραίτητα στοιχεία για να μπορούν οι πολίτες να συμμετέχουν ουσιαστικά στην πολιτική ζωή, να επιλέγουν τους εκπροσώπους τους, να τους καθιστούν υπόλογους και να ασκούν πλήρως τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους. Οι πρόσφατες εκλογές, μεταξύ άλλων στη Ρουμανία και τη Μολδαβία³⁴, κατέδειξαν ευρύτερη κλιμάκωση των παρεμβάσεων από τη Ρωσία και των αντιπροσώπων της στον ευρωπαϊκό δημοκρατικό χώρο.

2.3.1. Ενίσχυση της δικαιοσύνης και της ακεραιότητας των εκλογικών και άλλων δημοκρατικών διαδικασιών

Οι καθολικές, ισότιμες, ελεύθερες και βασιζόμενες σε μυστική και άμεση ψηφοφορία εκλογές αποτελούν μέρος των κοινών εκλογικών παραδόσεων της Ευρώπης³⁵. Ενώ η διοργάνωση και η διεξαγωγή των εκλογών αποτελούν αρμοδιότητα των κρατών μελών, απαιτείται ενισχυμένη συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων στον τομέα αυτόν³⁶. Η Επιτροπή διευκολύνει τις πολύτιμες ανταλλαγές και την αμοιβαία στήριξη μέσω του **Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνεργασίας για τις Εκλογές** (στο εξής: ECNE), το οποίο φέρνει σε

³⁴ <https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente%20CSAT/Document%20CSAT%20SIE.pdf> και https://www.sis.md/sites/default/files/comunicate/fisiere/Raport_SIS_Public_Interferenta_in_procesul_electoral.pdf.

³⁵ Βλ. μεταξύ άλλων την εκλογική πράξη της ΕΕ, τη σύσταση της Επιτροπής του 2023 για συμπεριληπτικές και ανθεκτικές εκλογικές διαδικασίες στην ΕΕ, καθώς και τον κώδικα ορθής πρακτικής σε εκλογικά θέματα Code of good practice in electoral matters της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Δημοκρατία μέσω της Νομοθεσίας, Επιτροπή της Βενετίας, γνώμη αριθ. 190/2002, Στρασβούργο, 25.10.2018).

³⁶ Είναι αναγκαία η αύξηση της προστασίας των εκλογικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένων των εκλογικών υποδομών, από επιθέσεις που συνδυάζουν πρακτικές FIMI και εκστρατείες παραπληροφόρησης, καθώς και από διάφορα άλλα εργαλεία και τακτικές, όπως κυβερνοεπιθέσεις, συγκαλυμμένη χρηματοδότηση πολιτικών εκστρατειών, αγορά ψήφων, επιθέσεις κατά πολιτικών υποψηφίων, απόπειρες υποκίνησης κοινωνικών αναταραχών ή πράξεων βίας και αποσταθεροποίησης.

επαφή τις εθνικές αρχές με αρμοδιότητες σε εκλογικά ζητήματα. Για παράδειγμα, τον Ιούνιο του 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε κατάλογο ελέγχου σχετικά με την ακεραιότητα των εκλογών και πίνακα διαχείρισης κινδύνου για τις εκλογές, ο οποίος εκπονήθηκε από κοινού με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ECNE. Ο **κοινός μηχανισμός για την εκλογική ανθεκτικότητα**, ο οποίος οργανώνεται και συντονίζεται μέσω του ECNE [σε στενή συνεργασία με την ομάδα συνεργασίας για τα συστήματα δικτύου και πληροφοριών (NIS) και το RAS] στηρίζει την επιχειρησιακή ανάπτυξη κοινών ομάδων εμπειρογνομόνων και ανταλλαγών εμπειρογνομόνων, ιδίως στον τομέα της διαδικτυακής εγκληματολογικής έρευνας, της παραπληροφόρησης και της κυβερνοασφάλειας των εκλογών.

Η Επιτροπή θα εντείνει τη στήριξή της προς τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη για την ενίσχυση της ακεραιότητας και της ετοιμότητας των εκλογών, την προστασία των εκλογικών υποδομών που είναι ζωτικής σημασίας για τη διοργάνωση και τη διεξαγωγή των εκλογών, την ελαχιστοποίηση των κινδύνων εξωτερικών παρεμβάσεων, την ενίσχυση των εκλογικών δικτύων, της εκλογικής συνεργασίας και της υποβολής εκθέσεων, και θα ενθαρρύνει την παρατήρηση εκλογών από πολίτες και διεθνείς οργανισμούς που εγκρίνουν σχετικά διεθνή πρότυπα, μέτρα που αποτελούν όλα βασικές πτυχές της σύστασης του 2023.

Για τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων εκλογών οι **εκλογικές υποδομές** θα πρέπει να προστατεύονται από κυβερνοεπιθέσεις. Η οδηγία NIS³⁷ και ο κανονισμός για την κυβερνοανθεκτικότητα³⁸ ενισχύουν την κυβερνοασφάλεια της ΕΕ διασφαλίζοντας ότι τόσο οι κρίσιμοι τομείς όσο και τα ψηφιακά προϊόντα είναι ασφαλή, ανθεκτικά και συντονισμένα εκ σχεδιασμού σε ολόκληρη την ΕΕ, γεγονός που συμβάλλει άμεσα στην ασφάλεια των εκλογικών διαδικασιών στην ΕΕ και στη συνολική ετοιμότητα για κυβερνοαπειλές στο πλαίσιο των εκλογών. Για παράδειγμα, το έγγραφο Compendium on Elections Cybersecurity and Resilience (Συλλογή σχετικά με την κυβερνοασφάλεια και την ανθεκτικότητα στις εκλογές), το οποίο επικαιροποιήθηκε το 2024³⁹, εκπονήθηκε από την ομάδα συνεργασίας NIS σε συντονισμό με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια (ENISA) και το ECNE. Η εφεδρεία στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, η οποία θεσπίστηκε με τον κανονισμό για την αλληλεγγύη στον κυβερνοχώρο⁴⁰, είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο στη διάθεση των κρατών μελών, καθώς και των εταίρων της ΕΕ μέσω της εξωτερικής βοήθειας, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατόπιν αιτήματος για να παράσχει συνδρομή στην αντιμετώπιση σημαντικών ή μεγάλης κλίμακας περιστατικών κυβερνοασφάλειας.

³⁷ Οδηγία (ΕΕ) 2022/2555 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με μέτρα για υψηλό κοινό επίπεδο κυβερνοασφάλειας σε ολόκληρη την Ένωση (ΕΕ L 333 της 27.12.2022, σ. 80).

³⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/2847 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2024, σχετικά με οριζόντιες απαιτήσεις κυβερνοασφάλειας για προϊόντα με ψηφιακά στοιχεία (ΕΕ L, 2024/2847, 20.11.2024).

³⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/el/news/new-cybersecurity-compendium-how-protect-integrity-elections-published>.

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2025/38 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2024, σχετικά με τον καθορισμό μέτρων για την ενίσχυση της αλληλεγγύης και των ικανοτήτων της Ένωσης για την ανίχνευση, την προετοιμασία και την αντιμετώπιση κυβερνοαπειλών και περιστατικών κυβερνοασφάλειας (ΕΕ L, 2025/38, 15.1.2025).

Ο κανονισμός για την πολιτική διαφήμιση προβλέπει κοινά πρότυπα της ΕΕ που διευκολύνουν τους πολίτες να αναγνωρίζουν τις πολιτικές διαφημίσεις, να γνωρίζουν αν αποτελούν στόχο τέτοιων διαφημίσεων και να τις διακρίνουν από άλλα είδη περιεχομένου. Για την πρόληψη των εξωτερικών παρεμβάσεων, ο κανονισμός απαγορεύει την παροχή υπηρεσιών διαφημίσεων σε αναδόχους τρίτων χωρών κατά τους τρεις μήνες πριν από τη διεξαγωγή εκλογών ή δημοψηφίσματος σε χώρα της ΕΕ. Οι νέοι κανόνες συμβάλλουν στη διασφάλιση της ακεραιότητας των εκλογικών διαδικασιών και στηρίζουν τον ανοικτό και διαφανή δημοκρατικό διάλογο⁴¹. Πληροφορίες σχετικά με τις επιγραμμικές πολιτικές διαφημίσεις θα είναι διαθέσιμες σε επιγραμμικό αποθετήριο, μεταξύ άλλων σχετικά με το ποιος κάλυψε το κόστος τους.

Για την περαιτέρω βελτίωση της ετοιμότητας σχετικά με τις εκλογές και της ανθεκτικότητας των εκλογικών διαδικασιών, η συνεργασία με τα κράτη μέλη θα ενισχυθεί στο πλαίσιο του ECNE. Οι ικανότητες του ECNE θα ενισχυθούν μέσω συστηματικότερων ανταλλαγών για τη στήριξη της από κοινού ανάπτυξης κοινών εργαλείων και προϊόντων σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος. Τα νέα θεματικά περιβάλλοντα θα προωθήσουν ανταλλαγές σε θέματα όπως η ακεραιότητα των εκλογών και η διαχείριση κινδύνων και η ετοιμότητα σε σχέση με τις εκλογές, η παρατήρηση εκλογών στην ΕΕ, νέοι τρόποι διεξαγωγής πολιτικών εκστρατειών, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη χρηματοδότηση, η ασφάλεια των πολιτικών υποψηφίων και των εκλεγμένων αντιπροσώπων και ο αντίκτυπος και ο ρόλος της τεχνητής νοημοσύνης και άλλων νέων τεχνολογιών στις εκλογικές διαδικασίες⁴². Με βάση τις ανταλλαγές στο ECNE, η Επιτροπή θα δημιουργήσει ένα **αποθετήριο κοινών στοιχείων αναφοράς και προτύπων για τις εκλογικές διαδικασίες**⁴³. Η Επιτροπή θα προωθήσει τη χρήση του **κοινού μηχανισμού για την εκλογική ανθεκτικότητα**, θα ενθαρρύνει τις ανταλλαγές μεταξύ ομοτίμων, την αμοιβαία εθελοντική συνδρομή, την κοινή κατάρτιση και τις ασκήσεις επί χάρτου. Θα **προωθήσει επίσης βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές εθνικών εμπειρογνομόνων** μεταξύ των κρατών μελών. Δεδομένου ότι οι υποψήφιοι προς ένταξη στην ΕΕ χώρες και τα δυνάμει υποψήφια μέλη αποτελούν τακτικά στόχο εκλογικών παρεμβάσεων, θα συνδεθούν πιο στενά και συστηματικά με το έργο του ECNE, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών συνεδριάσεων. Επιπλέον, θα επιδιωχθεί περαιτέρω συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς που αναπτύσσουν πλαίσια αναφοράς και μεθοδολογίες για τις εκλογές, συμπεριλαμβανομένης της παρατήρησης των εκλογών, όπως ο ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Με βάση το νομοθετικό πλαίσιο και τα εργαλεία πολιτικής της ΕΕ⁴⁴, η Επιτροπή θα συνεργαστεί περαιτέρω με τα κράτη μέλη και τους συμφεροντούχους για την κατάρτιση ειδικής **καθοδήγησης σχετικά με τη δίκαιη, διαφανή, ανθρωποκεντρική και υπεύθυνη**

⁴¹ Οι κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε η Επιτροπή στηρίζουν την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού και βοηθούν όλους τους φορείς που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του να κατανοήσουν και να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις τους. Η Επιτροπή θα συστήσει νέα ομάδα εμπειρογνομόνων ενδιαφερόμενων μερών για την παρακολούθηση και τη συλλογή πρακτικών παρατηρήσεων σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων. Επιπλέον, η Επιτροπή θα στηρίξει την κατάρτιση υποδειγμάτων και άλλων εργαλείων για τη διευκόλυνση της εφαρμογής του κανονισμού.

⁴² Στο πλαίσιο του ECNE, η Επιτροπή θα διοργανώσει επίσης επαφές σχετικά με τις εκλογικές δημοσκοπήσεις.

⁴³ Το αποθετήριο αυτό θα βασιστεί σε σχετικά πρότυπα και θα περιλαμβάνει την πείρα που αποκτήθηκε στο πλαίσιο των αποστολών παρατήρησης εκλογών της ΕΕ.

⁴⁴ Πέραν του κανονισμού για την ΤΝ, σε αυτά περιλαμβάνεται ιδίως ο κανονισμός για την πολιτική διαφήμιση και η σύσταση της Επιτροπής του 2023 για συμπεριληπτικές και ανθεκτικές εκλογές.

χρήση της TN στις εκλογικές διαδικασίες. Βασισόμενη στην εν λόγω καθοδήγηση, η οποία θα καταρτιστεί με την υποστήριξη του ECNE και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας TN, η Επιτροπή θα **ενθαρρύνει τις εθελοντικές δεσμεύσεις για την υπεύθυνα χρήση των νέων τεχνολογιών** (ιδίως της TN) σε πολιτικές δραστηριότητες από ευρωπαϊκά και εθνικά πολιτικά κόμματα και άλλους σχετικούς φορείς και θα προωθήσει περαιτέρω την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για τα θέματα αυτά, συμπληρώνοντας τις υφιστάμενες νομικές υποχρεώσεις.

Οι επιγραμμικές πλατφόρμες και μηχανές αναζήτησης αποτελούν πλέον σημαντικά φόρουμ όπου διεξάγεται ο δημόσιος διάλογος και διαμορφώνονται η κοινή γνώμη και η συμπεριφορά των ψηφοφόρων. Ως εκ τούτου, οι πάροχοι πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών και πολύ μεγάλων επιγραμμικών μηχανών αναζήτησης έχουν την υποχρέωση, βάσει της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, να θεσπίσουν μέτρα για τον μετριασμό των κινδύνων που σχετίζονται με τις αρνητικές επιπτώσεις στον πολιτικό διάλογο και στις εκλογικές διαδικασίες⁴⁵. Για να στηρίξει τη συμμόρφωση με τις εν λόγω υποχρεώσεις, η Επιτροπή εξέδωσε **κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον περιορισμό των συστημικών κινδύνων για τις εκλογικές διαδικασίες**⁴⁶ και συνεργάζεται με τις εθνικές αρχές των κρατών μελών για την ετοιμότητά τους ενόψει εκλογών⁴⁷. Από κοινού με τους εθνικούς συντονιστές ψηφιακών υπηρεσιών, η Επιτροπή θα **επικαιροποιήσει την εργαλειοθήκη για τις εκλογές της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες**, σε συνεργασία με το ECNE, ώστε να ληφθούν υπόψη η πείρα που αποκομίστηκε από πρόσφατες εκλογές και η ανάγκη κάλυψης συγκεκριμένων φαινομένων⁴⁸.

Ο κώδικας δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση θα συνεχίσει να διαδραματίζει καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση των απειλών που σχετίζονται με τις εκλογές μέσω της εθελοντικής πολυμερούς προσέγγισης που ακολουθεί, ιδίως μέσω του **συστήματος ταχείας αντίδρασης** για τις εκλογές, το οποίο επιτρέπει σε υπογράφοντες που δεν αποτελούν πλατφόρμες, όπως οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, να αναφέρουν ταχέως στις επιγραμμικές πλατφόρμες ευαίσθητο ως προς τον χρόνο περιεχόμενο ή λογαριασμούς που θεωρούν ότι συνιστούν απειλές για την ακεραιότητα της εκλογικής διαδικασίας, διασφαλίζοντας ότι οι πλατφόρμες

⁴⁵Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα φαινομένων στα οποία εμπλέκονται οι επιγραμμικές πλατφόρμες και μηχανές αναζήτησης και τα οποία συνεπάγονται αυξημένο κίνδυνο για την ακεραιότητα των εκλογών. Σε αυτά περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η διάδοση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, οι απειλές που συνδέονται με τη χειραγώγηση των πληροφοριών και τις παρεμβάσεις από το εξωτερικό, καθώς και το ευρύτερο φαινόμενο της παραπληροφόρησης, η διάδοση (βίαιου) εξτρεμιστικού περιεχομένου και περιεχομένου που αποσκοπεί στη ριζοσπαστικοποίηση των ανθρώπων, καθώς και η διάδοση περιεχομένου που παράγεται μέσω νέων τεχνολογιών, όπως η παραγωγική TN.

⁴⁶Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με κατευθυντήριες γραμμές για τους παρόχους πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών και πολύ μεγάλων επιγραμμικών μηχανών αναζήτησης σχετικά με τον περιορισμό των συστημικών κινδύνων για τις εκλογικές διαδικασίες, C/2024/3014. Στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, ιδίως με βάση την εργαλειοθήκη για τις εκλογές για τους συντονιστές ψηφιακών υπηρεσιών που δημοσιεύτηκε από το ευρωπαϊκό συμβούλιο ψηφιακών υπηρεσιών και την Επιτροπή τον Φεβρουάριο του 2025, οι συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης για τις εκλογές και οι προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων που διοργανώθηκαν από τους συντονιστές ψηφιακών υπηρεσιών των κρατών μελών έχουν αποδειχθεί χρήσιμες για την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με ζητήματα που αφορούν τις εκλογές, για την ενίσχυση της επίγνωσης της κατάστασης και για τη δοκιμή της ετοιμότητας των πλατφορμών.

⁴⁷Με τη συμμετοχή σε συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, καθώς και με τη διοργάνωση προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων.

⁴⁸Για παράδειγμα, η έκθεση των πολιτών της ΕΕ που ζουν στο εξωτερικό σε πρακτικές FIMI και σε εκστρατείες παραπληροφόρησης κατά τη διάρκεια εκλογικών περιόδων.

μπορούν να λάβουν κατάλληλα μέτρα με βάση τις αντίστοιχες πολιτικές τους. Αυτό θα πρέπει να συνεχιστεί περαιτέρω και να επεκταθεί, μεταξύ άλλων και σε καταστάσεις κρίσης⁴⁹. Οι νέες εργασίες που αφορούν τις εκλογές στο πλαίσιο του κώδικα θα επικεντρωθούν στη χαρτογράφηση και την ανάλυση νέων και αναδυόμενων απειλών που συνδέονται με εκστρατείες χειραγώγησης πληροφοριών, οι οποίες παρατηρούνται όλο και περισσότερο κατά τις εκλογικές περιόδους. Οι υπογράφωντες τον κώδικα ενθαρρύνονται να προωθήσουν τα στοιχεία αυτά μέσω των εργασιών τους στο πλαίσιο της ειδικής ομάδας του κώδικα, εντοπίζοντας βέλτιστες πρακτικές με την άντληση διδαγμάτων από προηγούμενες ευρωπαϊκές και εθνικές εκλογές.

Οι επηρεαστές γνώμης διαδραματίζουν ολοένα σημαντικότερο ρόλο στις επιγραμμικές πολιτικές εκστρατείες. Με βάση τον νομικό κόμβο της ΕΕ για τους επηρεαστές, η Επιτροπή θα στηρίζει τη δημιουργία εθελοντικού δικτύου επηρεαστών γνώμης για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τους συναφείς κανόνες της ΕΕ⁵⁰, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις ευθύνες τους κατά τη συμμετοχή σε πολιτικές εκστρατείες, και για την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης τα δεοντολογικά πρότυπα και τις εθελοντικές δεσμεύσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ακεραιότητα των πληροφοριών, και θα στηρίζει το έργο των επηρεαστών γνώμης για την προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού.

Η διαφάνεια και η λογοδοσία όσον αφορά τη χρηματοδότηση στην πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης των προεκλογικών εκστρατειών, έχουν καίρια σημασία για την πρόληψη των παρεμβάσεων και είναι κρίσιμα στοιχεία για τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων και για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στην ακεραιότητα και τον δίκαιο χαρακτήρα των εκλογών. Με βάση τους σχετικούς κανόνες και τα πρότυπα της ΕΕ⁵¹, η Επιτροπή θα στηρίζει το κοινό έργο με τα κράτη μέλη για τη **διαφάνεια και την ακεραιότητα της χρηματοδότησης στην πολιτική**, εξετάζοντας ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος, όπως οι ανώνυμες δωρεές και τα κρυπτοστοιχεία, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων με τρόπους αδιαφανείς που είναι δύσκολο να εντοπιστούν. Η Επιτροπή θα συγκεντρώσει εθνικούς εμπειρογνώμονες, ιδίως στο πλαίσιο του ECNE και σε στενή συνεργασία με άλλα δίκτυα της ΕΕ και με τη συμμετοχή ενδιαφερόμενων μερών⁵², με σκοπό

⁴⁹ Η συνεργασία με βάση τον κώδικα αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρήσιμη στο πλαίσιο κρίσεων όπως η πανδημία COVID-19 και η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, καθώς και όσον αφορά τις εκλογές.

⁵⁰ Για παράδειγμα, ο κανονισμός για την πολιτική διαφήμιση, η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, ο κανονισμός για την ΤΝ, ο EMFA κ.λπ.

⁵¹ Η δράση αυτή θα βασιστεί κυρίως στις εργασίες για τη στήριξη της εφαρμογής του κανονισμού για την πολιτική διαφήμιση, της σύστασης (ΕΕ) 2023/2829 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2023, για συμπεριληπτικές και ανθεκτικές εκλογικές διαδικασίες στην Ένωση, και την ενίσχυση του ευρωπαϊκού χαρακτήρα και της αποτελεσματικής διεξαγωγής των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, της προτεινόμενης οδηγίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς, των κανόνων της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και άλλων σχετικών κανόνων της ΕΕ (π.χ. η αναθεώρηση του κανονισμού για τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και τα ευρωπαϊκά πολιτικά ιδρύματα, που συμφωνήθηκε μεταξύ των συννομοθετών τον Ιούνιο του 2025, προβλέπει ενισχυμένους κανόνες για την απαγόρευση της έμμεσης χρηματοδότησης και για τη διαφάνεια των δωρητών).

⁵² Συμπεριλαμβανομένης της εμπειρογνωσίας που συγκεντρώθηκε κατά τη διάρκεια αποστολών παρατήρησης εκλογών.

την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, την προετοιμασία πιθανών κατευθυντήριων γραμμών και την προώθηση κοινών δράσεων.

Οι κοινωνικές και τεχνολογικές εξελίξεις, ιδίως στο διαδίκτυο, προσφέρουν νέες δυνατότητες στα πολιτικά κόμματα και τους υποψηφίους για να προσεγγίσουν τους ψηφοφόρους, αλλά δημιουργούν επίσης νέες προκλήσεις. Η ταχεία αλλαγή του τοπίου των πληροφοριών, οι εντάσεις και η πόλωση έχουν οδηγήσει σε καταστάσεις όπου πολιτικοί υποψήφιοι και εκλεγμένοι αντιπρόσωποι εκτίθενται όλο και περισσότερο σε απειλές, επιθέσεις και βία, εντός και εκτός διαδικτύου⁵³. Οι γυναίκες στην πολιτική αποτελούν ιδιαίτερο στόχο τέτοιων συμπεριφορών⁵⁴, οι οποίες μπορεί να τις αποθαρρύνουν από την υποβολή υποψηφιότητας και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να τις ωθήσουν να παραιτηθούν από εκλεγμένες θέσεις, κατάσταση που έχει σαφώς αρνητικές επιπτώσεις στη δημοκρατική εκπροσώπηση, ενώ εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στην πολιτική⁵⁵. Για την καλύτερη διαφύλαξη της **ασφάλειας των πολιτικών υποψηφίων και των εκλεγμένων αντιπροσώπων**, η Επιτροπή θα εκδώσει **σύσταση σχετικά με την ασφάλεια στην πολιτική**⁵⁶. Η Επιτροπή θα εργαστεί επίσης, στο πλαίσιο του ECNE και σε στενή διαβούλευση με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, για την κατάρτιση **ειδικού οδηγού βέλτιστων πρακτικών** και θα παράσχει στήριξη για ανάπτυξη ικανοτήτων, πρακτική υποστήριξη, συλλογή δεδομένων και εθελοντικές δεσμεύσεις (π.χ. δεσμεύσεις και κώδικες δεοντολογίας) και δεοντολογικά πρότυπα στον τομέα αυτόν. Στο πλαίσιο αυτού του άξονα εργασιών θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις γυναίκες και σε άλλες ομάδες που διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο διακρίσεων, καθώς και στην κατάσταση των τοπικών πολιτικών.

Οι απειλές για την ακεραιότητα των εκλογικών διαδικασιών είναι σύνθετες και πολύπλευρες και απαιτούν ετοιμότητα και αντίδραση σε ευρύ φάσμα πολιτικών και παραγόντων. Η πρόσφατη εμπειρία της Μολδαβίας καταδεικνύει ότι είναι δυνατή η αντιμετώπιση των πρακτικών FIMI και η μείωση του αντίκτυπού τους και ότι η ετοιμότητα, η σταθερή πολιτική δέσμευση, ο αποτελεσματικός συντονισμός και η στήριξη της ΕΕ μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά τη δημοκρατική ανθεκτικότητα έναντι υβριδικών απειλών.

Παραδείγματα απειλών και προσέγγιση της αντίδρασης: η περίπτωση της Μολδαβίας

Το 2024 πραγματοποιήθηκαν στη Μολδαβία προεδρικές εκλογές και δημοψήφισμα σχετικά με την κατοχύρωση ή όχι στο σύνταγμα των φιλοδοξιών της χώρας όσον αφορά την προσχώρηση στην ΕΕ, εν μέσω εκτεταμένης ρωσικής παραπληροφόρησης, παρεμβάσεων και εξαγοράς ψήφων. Στις βουλευτικές εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2025 έλαβαν χώρα έντονες

⁵³ Οι απειλές κατά δημοσιογράφων, επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης και πολιτικών κατέχουν εξέχουσα θέση μεταξύ των ανησυχιών των απαντησάντων στην ανοικτή δημόσια διαβούλευση που διεξήγαγε η Επιτροπή για την προετοιμασία της Ασπίδας Δημοκρατίας όσον αφορά τους κινδύνους για τη δημοκρατία στην ΕΕ.

⁵⁴ <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-cyber-violence-against-women-and-girls-developing-eu-measurement-framework>.

⁵⁵ <https://cdn.table.media/assets/wp-content/uploads/2025/03/07145057/Gender-Equality-Report-Chapeau-Communication.pdf>.

⁵⁶ Μεταξύ άλλων, αυτό θα βασιστεί στη σύσταση του 2023 για συμπεριληπτικές και ανθεκτικές εκλογικές διαδικασίες, σε άλλους σχετικούς κανόνες και πολιτικές της ΕΕ (π.χ. σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων, τη βία κατά των γυναικών, τον ρατσισμό και την ξενοφοβία και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), καθώς και στις υπό εξέλιξη διεθνείς πρωτοβουλίες που υποστηρίζονται από την ΕΕ.

ρωσικές υβριδικές απειλές, συμπεριλαμβανομένων κυβερνοεπιθέσεων, ψευδών συναγερμών για βόμβες, πρακτικών FIMI και παραπληροφόρησης⁵⁷, όπως η τεχνητή ενίσχυση του προφίλ ορισμένων υποψηφίων ή κομμάτων, ευρείας χρήσης περιεχομένου παραχθέντος από TN, ψευδών ιστοτόπων μέσω ενημέρωσης και εξαγοράς ψήφων⁵⁸.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας προσχώρησής της στην ΕΕ, η Μολδαβία ενίσχυσε την ανθεκτικότητά της μέσω μιας ολοκληρωμένης και ολιστικής προσέγγισης που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των πρακτικών FIMI και της παραπληροφόρησης σε προηγούμενο στάδιο. Με τη βοήθεια της ΕΕ και άλλων εταίρων, η Μολδαβία ενίσχυσε την κυβερνοασφάλεια και την εσωτερική της ασφάλεια, την ακεραιότητα της δικαιοσύνης, την ικανότητα των ερευνητικών αρχών να εντοπίζουν παράνομες χρηματοοικονομικές ροές — μεταξύ άλλων μέσω κρυπτοστοιχείων, τις ικανότητες στρατηγικής επικοινωνίας και την ικανότητα παροχής υπηρεσιών στον πληθυσμό ακόμη και κατά τη διάρκεια κρίσεων (π.χ. ενέργεια και εισροή ατόμων που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας), ώστε να συμβάλει στην αντιμετώπιση τρωτών σημείων στην εθνική συνοχή. Η εθνική εκλογική επιτροπή έλαβε αποφασιστικά μέτρα όσον αφορά τις παραβιάσεις των κανόνων χρηματοδότησης των κομμάτων. Ένα νεοσυσταθέν κέντρο στρατηγικής επικοινωνίας StratCom συντόνισε την εφαρμογή πολυκομματικών πλαισίων στρατηγικής επικοινωνίας για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας έναντι των πρακτικών FIMI με βάση σύνθετες αναλύσεις και προβλέψεις.

Για τη στήριξη της επίγνωσης της κατάστασης και της ετοιμότητας, δημιουργήθηκε νέος περιφερειακός κόμβος του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων που εστιάζει στη ρωσική παραπληροφόρηση και καλύπτει τη Μολδαβία και την Ουκρανία⁵⁹. Η Επιτροπή διοργάνωσε επίσης, από κοινού με την αντιπροσωπεία της ΕΕ και την αποστολή εταιρικής σχέσης της ΕΕ, προσομοίωση ακραίων καταστάσεων παραπληροφόρησης και κυβερνοαπειλών για την αύξηση της ετοιμότητας όσον αφορά τις υβριδικές απειλές στη Μολδαβία⁶⁰ και διευκόλυνε έναν προσωρινό μηχανισμό κλιμάκωσης μεταξύ τεσσάρων

⁵⁷ Τα κύρια αφηγήματα παραπληροφόρησης κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου αποσκοπούσαν στην πόλωση της κοινωνίας, στην υπονόμευση της εμπιστοσύνης στη δημοκρατία και στην παρεμπόδιση της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας. Επικεντρώνονταν σε ισχυρισμούς για πολιτική καταπίεση και διαφθορά από μέρους της κυβέρνησης, εκλογική νοθεία, απώλεια κυριαρχίας, καθώς και σε διέγερση του φόβου για πιθανές ένοπλες συγκρούσεις (έκθεση του κόμβου EDMO για τις βουλευτικές εκλογές του 2025 στη Δημοκρατία της Μολδαβίας — BROD, <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/report-the-observation-mission-of-the-2025-parliamentary-elections-in-the-republic-of-moldova/>).

⁵⁸ Βλ. εκθέσεις του FACT (κόμβος EDMO που καλύπτει τη MD): <https://fact-hub.eu/moldova/>.

και του BROD (κόμβος EDMO που καλύπτει τις RO και BU): <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/>.

⁵⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/new-european-digital-media-observatory-hub-fights-disinformation-ukraine-and-moldova>.

⁶⁰ Στις 11 Ιουνίου 2015, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης και Ψηφιοποίησης της Μολδαβίας, την αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημοκρατία της Μολδαβίας και την αποστολή εταιρικής σχέσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Μολδαβία, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-services-and-moldovan-authorities-conduct-stress-test-potential-digital-hybrid-threats>.

σημαντικών επιγραμμικών πλατφορμών που έχουν υπογράψει τον κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση και τοπικών φορέων της κοινωνίας των πολιτών⁶¹.

Οι συνεχείς προσπάθειες των молδαβικών εθνικών αρχών, της κοινωνίας των πολιτών και των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης, καθώς και η στήριξη από την ΕΕ, μεταξύ άλλων σε αποστολές παρατήρησης εκλογών, διαδραμάτισαν καίριο ρόλο στην αποκάλυψη των παρεμβάσεων, στην προώθηση του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης και στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης μέσω τεκμηριωμένης επικοινωνίας. Από την εμπειρία αυτήν καταδεικνύεται ότι τα κύρια τρωτά σημεία σημειώνονται στον επιγραμμικό χώρο και ότι η συνεχής δέσμευση τόσο από τις εθνικές αρχές όσο και από την ΕΕ είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της ψηφιακής λογοδοσίας προς υποστήριξη της δημοκρατίας.

Η ενίσχυση της ακεραιότητας των εκλογών αποτελεί επίσης κεντρική προτεραιότητα της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ. Πρόκειται για στρατηγική επιταγή, καθώς πολλές από τις προκλήσεις και τις επιθέσεις κατά των ευρωπαϊκών δημοκρατιών και των εκλογικών διαδικασιών είναι εκ φύσεως διακρατικές και μπορούν να αντιμετωπιστούν πραγματικά μόνο εάν η ΕΕ περιβάλλεται από ανθεκτικές δημοκρατίες. Οι πρόσφατες εκλογές στη γειτονία ανέδειξαν την ανάγκη ανταπόκρισης στα αιτήματα των εθνικών αρχών για βοήθεια για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η ΕΕ θα ενισχύσει την παροχή στήριξης σε διεθνείς αποστολές παρατήρησης εκλογών που είναι παρούσες επιτόπου.

Οι εργασίες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κέντρου για τη Δημοκρατική Ανθεκτικότητα θα συμβάλουν στην ενίσχυση του δίκαιου χαρακτήρα και της ακεραιότητας των εκλογικών και άλλων δημοκρατικών διαδικασιών. Η συνεργασία και οι ανταλλαγές μεταξύ του κέντρου και των σχετικών δομών και μηχανισμών συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ στον τομέα αυτόν θα σέβονται πλήρως τα εφαρμοστέα νομικά πλαίσια, την ανεξαρτησία ή τις ιδιαιτερότητες των εν λόγω δομών και των συμμετεχόντων σε αυτές, καθώς και τις υφιστάμενες διαδικασίες (π.χ. το ECNE, το δίκτυο εθνικών σημείων επαφής για την πολιτική διαφήμιση ή το συμβούλιο ψηφιακών υπηρεσιών).

Δράσεις:

- *Στήριξη της βελτιωμένης συνεργασίας με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνεργασίας για τις Εκλογές (ECNE) για την ενίσχυση της ακεραιότητας και της ετοιμότητας των εκλογών*
- *Εκπόνηση καθοδήγησης σχετικά με τη χρήση της TN στις εκλογικές διαδικασίες*
- *Επικαιροποίηση της εργαλειοθήκης για τις εκλογές της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες*
- *Στήριξη της δημιουργίας εθελοντικού δικτύου επηρεαστών γνώμης της ΕΕ*
- *Στήριξη των κοινών εργασιών με τα κράτη μέλη για τη διαφάνεια και την ακεραιότητα της χρηματοδότησης στην πολιτική*
- *Κατάρτιση σύστασης της Επιτροπής και ειδικού οδηγού βέλτιστων πρακτικών για την ασφάλεια των πολιτικών υποψηφίων και των εκλεγμένων αντιπροσώπων*

⁶¹ Με βάση την επιτυχή επανάλυση του προσωρινού μηχανισμού κλιμάκωσης κατά τις εκλογές της Μολδαβίας του 2024 και την πείρα από το σύστημα ταχείας αντίδρασης του κώδικα.

- Βελτίωση της συνεργασίας με διεθνείς εκλογικούς παρατηρητές για την ενίσχυση των ικανοτήτων παρακολούθησης της παραπληροφόρησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατά τη διάρκεια της παρατήρησης εκλογών εκτός της ΕΕ

2.3.2. Ενίσχυση της ανθεκτικότητας των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης

Τα ελεύθερα, ανεξάρτητα και πολυφωνικά μέσα ενημέρωσης στηρίζουν την ακεραιότητα και την πολυμορφία του χώρου πληροφοριών και, ως εκ τούτου, αποτελούν απαραίτητα στοιχεία για τις δημοκρατίες μας. Εξασφαλίζουν τη λογοδοσία της εξουσίας και, καθώς παρέχουν πληθώρα αξιόπιστων πηγών πληροφόρησης, βοηθούν τους πολίτες να διαμορφώνουν τις απόψεις τους και να προβαίνουν σε συνειδητές επιλογές⁶². Η προώθηση της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο του έργου της ΕΕ, μέσω νομοθετικών πρωτοβουλιών, όπως ο ευρωπαϊκός κανονισμός για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης (EMFA) ή η οδηγία κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού⁶³. Η ΕΕ είναι επίσης ένθερμος υποστηρικτής της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης παγκοσμίως, μεταξύ άλλων σε πολυμερές επίπεδο, και αναγνωρίζει τον ουσιαστικό ρόλο των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και της δημοσιογραφίας στην προάσπιση των δημοκρατικών αξιών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε ολόκληρο τον κόσμο.

Ωστόσο, ο τομέας των μέσων ενημέρωσης υφίσταται ισχυρές οικονομικές πιέσεις σε ένα πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από ψηφιοποίηση. Οι αλλαγές αυτές στο περιβάλλον πληροφοριών επηρεάζουν τον τρόπο παραγωγής, ανταλλαγής, κατανάλωσης των πληροφοριών, καθώς και την εμπιστοσύνη σε αυτές. Οι πολίτες βασίζονται όλο και περισσότερο στις επιγραμμικές πλατφόρμες και πρόσφατα στην παραγωγική ΤΝ για να αποκτήσουν πρόσβαση σε πληροφορίες και να διαμορφώνουν τις απόψεις τους σχετικά με ευρύ φάσμα ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής. Οι επιγραμμικές πλατφόρμες μετατρέπονται σε βασικές πηγές πληροφόρησης για τους νέους⁶⁴, ιδίως μέσω των επηρεαστών γνώμης⁶⁵. Οι αλγόριθμοι που χρησιμοποιούν οι επιγραμμικές πλατφόρμες για τη διαλογή περιεχομένου κατευθύνουν τη συμμετοχή, συχνά δίνοντας προτεραιότητα σε εντυπωσιακό ή αμφιλεγόμενο περιεχόμενο έναντι αξιόπιστων και τεκμηριωμένων πληροφοριών. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο ενίσχυσης της παραπληροφόρησης, του κοινωνικού διχασμού και δυσχεραίνει την

⁶² Όσοι απάντησαν στην ανοικτή δημόσια διαβούλευση που διεξήγαγε η Επιτροπή για την προετοιμασία της Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας προσδιόρισαν ως προτεραιότητα για τη δημοκρατική ανθεκτικότητα τη διασφάλιση της πολυφωνίας των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για τους δημοσιογράφους.

⁶³ Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες (ΕΕ L, 2024/1069, 16.4.2024).

⁶⁴ Σύμφωνα με την έρευνα του 2025 για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για τους νέους ηλικίας μεταξύ 15 και 24 ετών, η πλέον χρησιμοποιούμενη πηγή περιεχομένου σε κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα είναι οι πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (65 %). Πηγή: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3592>.

⁶⁵ Προοπτικές του ευρωπαϊκού κλάδου μέσων επικοινωνίας. Βλ.: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/el/library/2025-european-media-industry-outlook-report>. Στην έκθεση του Ινστιτούτου Reuters «Digital News Report» του 2024 αναφέρεται ότι το 57 % των χρηστών του TikTok και το 53 % των χρηστών του Instagram δηλώνουν ότι οι επηρεαστές γνώμης αποτελούν την κύρια πηγή ειδησεογραφικής ενημέρωσής τους, πριν από τους δημοσιογράφους και τα έντυπα μέσα ενημέρωσης (41 % και 34 % αντίστοιχα).

προβολή του περιεχομένου των μέσων ενημέρωσης. Οι ανεξάρτητοι πάροχοι μέσων ενημέρωσης και τα ειδησεογραφικά πρακτορεία δυσκολεύονται να προσαρμόσουν τα επιχειρηματικά μοντέλα τους όσον αφορά τα διαφημιστικά έσοδα⁶⁶, μια αγορά στην οποία κυριαρχούν όλο και περισσότερο οι επιγραμμικές πλατφόρμες.

Τα ανωτέρω έχουν δυσχεράνει τη διατήρηση ανεξάρτητων ειδησεογραφικών μέσων και τη διαθεσιμότητα ποιοτικού και ερευνητικού δημοσιογραφικού περιεχομένου που παράγεται με βάση επαγγελματικά και δεοντολογικά πρότυπα. Σε αρκετές περιφέρειες, και ιδίως σε πολλές αγροτικές περιοχές, τα τοπικά ειδησεογραφικά πρακτορεία έχουν οδηγηθεί σε έξοδο από την αγορά, δημιουργώντας «ειδησεογραφικές ερήμους», με αποτέλεσμα τη μείωση της διαθεσιμότητας, της πολυφωνίας και της ποιότητας των πληροφοριών⁶⁷, στοιχείο που μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια της συμμετοχής και της εμπιστοσύνης στη δημοκρατία και σε μεγαλύτερη έκθεση στην παραπληροφόρηση. Επιπλέον, οι επιθέσεις, οι καταχρηστικές αγωγές και άλλες μορφές εκφοβισμού βλάπτουν το περιβάλλον στο οποίο εργάζονται οι δημοσιογράφοι, καθιστώντας την ασφάλεια και την προστασία των δημοσιογράφων βασική προτεραιότητα⁶⁸.

Η ΕΕ έχει αναλάβει προληπτικά δράση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης, προτείνοντας διάφορα νομικά, χρηματοδοτικά εργαλεία και εργαλεία πολιτικής. Ο EMFA παρέχει ένα νέο σύνολο κοινών κανόνων για την προστασία της πολυφωνίας και της ανεξαρτησίας των μέσων ενημέρωσης στην ΕΕ, με στόχο να διασφαλιστεί ότι τόσο τα δημόσια όσο και τα ιδιωτικά μέσα ενημέρωσης μπορούν να λειτουργούν με ευκολία στην εσωτερική αγορά, χωρίς να υφίστανται αδικαιολόγητες πιέσεις και λαμβάνοντας υπόψη τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή του EMFA, μεταξύ άλλων μέσω κατευθυντήριων γραμμών, και θα διασφαλίσει την επιβολή του. Η Επιτροπή θα διατηρήσει ενεργό διάλογο με τους σχετικούς παράγοντες του κλάδου και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι διασφαλίσεις και οι μηχανισμοί που προβλέπονται στον EMFA εφαρμόζονται αποτελεσματικά σε ολόκληρη την ΕΕ.

Για να διασφαλιστεί ότι οι πάροχοι πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών και πολύ μεγάλων επιγραμμικών μηχανών αναζήτησης λαμβάνουν δεόντως υπόψη την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης, η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες απαιτεί από αυτούς να εντοπίζουν και να περιορίζουν επιμελώς τυχόν συστημικούς κινδύνους που απορρέουν από τον σχεδιασμό ή τη λειτουργία των υπηρεσιών τους, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί και να επιβάλλει τις εν λόγω υποχρεώσεις και θα συνεργαστεί με τους σχετικούς συμφεροντούχους για να διασφαλίσει την τήρησή τους στον ψηφιακό τομέα.

⁶⁶ Να προστεθούν τα πλέον πρόσφατα στατιστικά στοιχεία για το μερίδιο αγοράς από την Eurostat.

⁶⁷ <https://cmpf.eui.eu/local-media-for-democracy-research-results/>.

⁶⁸ Στην έκθεσή της του 2025 για το κράτος δικαίου, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στην ασφάλεια και την προστασία των δημοσιογράφων, εν μέσω συνεχιζόμενων απειλών, με τα κράτη μέλη να δημιουργούν δομές στήριξης ή να συνεχίζουν τη λειτουργία τους ή να ενισχύουν τη νομική προστασία των δημοσιογράφων. https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-communication-and-country-chapters_el

Η διασφάλιση της ελεύθερης ροής πληροφοριών στη δημοκρατία μας χρειάζεται δυναμικές και διεκδικήσιμες αγορές για ελεύθερα και ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να επιβάλλει τους **αντιμονοπωλιακούς κανόνες** της ΕΕ στον ψηφιακό τομέα, ώστε να συμβάλει στην προώθηση ενός δίκαιου και ποικιλόμορφου τοπίου των μέσων ενημέρωσης και στην καταπολέμηση πρακτικών που μπορούν να υπονομεύσουν την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης, μεταξύ άλλων με την προστασία των ανεξάρτητων παρόχων μέσων ενημέρωσης από αντιαγωνιστικές συμπεριφορές στην επιγραμμική διαφήμιση. Επιπλέον, η προστασία του ανταγωνισμού μπορεί επίσης να ενισχύσει την πολυφωνία και την πολυμορφία των μέσων ενημέρωσης, όχι μόνο στους παραδοσιακούς τομείς των μέσων ενημέρωσης αλλά και σε ταχέως εξελισσόμενους τομείς, όπως η ΤΝ. Στις **αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για τις συγκεντρώσεις**⁶⁹, η Επιτροπή θα παράσχει περισσότερη καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο διατηρεί τον ανταγωνισμό όσον αφορά την ποιότητα, καθώς και τον σχετικά με τρόπο με τον οποίο αυτό μπορεί να ενισχύσει την πολυφωνία και την πολυμορφία των μέσων ενημέρωσης, προς όφελος των καταναλωτών και των πολιτών. Στο πλαίσιο της **πράξης για τις ψηφιακές αγορές**⁷⁰, η Επιτροπή θα συμπεριλάβει στις προτεραιότητές της δράσεις επιβολής που προωθούν ένα ανεξάρτητο και ποικιλόμορφο τοπίο των μέσων ενημέρωσης, μεταξύ άλλων με την αύξηση της διαφάνειας της επιγραμμικής διαφήμισης. Οι αναδυόμενες προκλήσεις, όπως η ανάπτυξη υπηρεσιών που βασίζονται στην ΤΝ, έχουν επίσης αντίκτυπο στις δίκαιες και διεκδικήσιμες ψηφιακές αγορές για τα μέσα ενημέρωσης. Η Επιτροπή διεξάγει κανονιστικούς διαλόγους για τα θέματα αυτά με τους ενδιαφερόμενους πυλωρούς. Αυτό αποτελεί επίσης μέρος της υπό εξέλιξη επανεξέτασης της πράξης για τις ψηφιακές αγορές, στο πλαίσιο της οποίας θα υποβληθεί έκθεση σχετικά με τα ζητήματα που εντοπίστηκαν και τα πιθανά μελλοντικά βήματα.

Για την περαιτέρω στήριξη της οικονομικής βιωσιμότητας του τομέα, στο πλαίσιο της τρέχουσας αξιολόγησης και της επικείμενης αναθεώρησης της **οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων**⁷¹, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τρόπους για την **ενίσχυση της προβολής των υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης γενικού συμφέροντος και τον εκσυγχρονισμό των κανόνων διαφήμισης με σκοπό την προώθηση της βιωσιμότητας των μέσων ενημέρωσης της ΕΕ**. Ο **ρόλος των επηρεαστών γνώμης** θα εξεταστεί επίσης κατά την επανεξέταση της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων⁷² και στην

⁶⁹ Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (2004/C 31/03) και κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (2008/C 265/07).

⁷⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1925 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, σχετικά με διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές στον ψηφιακό τομέα (ΕΕ L 265 της 12.10.2022, σ. 1).

⁷¹ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων) ενόψει των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 69).

⁷² Κατά την επανεξέταση των κανόνων για τα οπτικοακουστικά μέσα, η Επιτροπή θα επικεντρωθεί σε τρόπους διασφάλισης ενός δικαιότερου οικοσυστήματος για τα μέσα ενημέρωσης, όπου οι τηλεθεατές —ιδίως οι νεότεροι— προστατεύονται επαρκώς όταν καταναλώνουν οπτικοακουστικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένου του περιεχομένου που διατίθεται από επηρεαστές γνώμης.

επικείμενη πράξη για την ψηφιακή δικαιοσύνη, η οποία συμπληρώνει τους υφιστάμενους κανόνες της ΕΕ.

Η δημόσια χρηματοδότηση της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης έχει ως στόχο να της παράσχει τη δυνατότητα να ανταποκρίνεται στις δημοκρατικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες της κοινωνίας και να εγγυάται την πολυφωνία, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας. Ο EMFA απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν διαδικασίες χρηματοδότησης που εγγυώνται ότι οι πάροχοι δημόσιων υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης διαθέτουν επαρκείς, βιώσιμους και προβλέψιμους οικονομικούς πόρους για την εκπλήρωση του στόχου της δημόσιας υπηρεσίας τους και την ικανότητα ανάπτυξης στο πλαίσιο αυτού. Η υπό εξέλιξη αξιολόγηση της ανακοίνωσης του 2009 για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση⁷³ έχει ως στόχο να εξετάσει αν οι ισχύοντες κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση εξακολουθούν να είναι κατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο σκοπό υπό το φως των εξελίξεων της αγοράς — από τις νέες τεχνολογίες έως τους νέους τρόπους παρακολούθησης και τους νέους παράγοντες του τομέα.

Η ανάπτυξη της παραγωγικής ΤΝ, ενώ προσφέρει ευκαιρίες, παρουσιάζει διάφορες προκλήσεις για το οικοσύστημα των μέσων ενημέρωσης. Η διαδικτυακή πειρατεία και η χρήση υλικού που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας για την εκπαίδευση μοντέλων ΤΝ χωρίς άδεια εξακολουθούν να αποτελούν σημαντική απειλή για τον τομέα των μέσων ενημέρωσης, διαβρώνοντας τα έσοδα και επηρεάζοντας την ποιότητα και την πολυμορφία των μέσων ενημέρωσης. Η Επιτροπή θα **επανεξετάσει την οδηγία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά**⁷⁴ και θα εξετάσει τρόπους βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς της στο πλαίσιο αυτών των εξελίξεων.

Η Επιτροπή θα αναπτύξει επίσης τα χρηματοδοτικά εργαλεία της για να στηρίξει την οικονομική ανθεκτικότητα του τομέα των μέσων ενημέρωσης στην ΕΕ και πέραν αυτής. Το **πρόγραμμα για την ανθεκτικότητα των μέσων ενημέρωσης** θα αποτελέσει γέφυρα μεταξύ της τρέχουσας στήριξης προς τα μέσα ενημέρωσης και χρηματοδοτικών προγραμμάτων που προτείνονται στο νέο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (στο εξής: ΠΔΠ)⁷⁵, προετοιμάζοντας το έδαφος για την επιτυχή ανάπτυξη του επόμενου ΠΔΠ. Το πρόγραμμα αυτό θα στηρίξει την ανεξάρτητη δημοσιογραφία και τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης, υπογραμμίζοντας τις προσπάθειες της Επιτροπής να ενισχύσει τον βιώσιμο τομέα των ειδησεογραφικών μέσων ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της τοπικής δημοσιογραφίας, μεταξύ άλλων στις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες και τα δυνάμει υποψήφια μέλη. Η Επιτροπή θα ενισχύσει τη στήριξη που παρέχεται στα τοπικά μέσα ενημέρωσης μέσω του προγράμματος «**Δημιουργική Ευρώπη**», προωθώντας έργα που εστιάζουν στη βιωσιμότητα της ανεξάρτητης

⁷³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση, 2009/C 257/01 σχετικά με την οποία η Επιτροπή ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση τον Οκτώβριο του 2025 ζητώντας τη συμβολή των δημόσιων αρχών, των επιχειρήσεων και των πολιτών.

⁷⁴ Οδηγία (ΕΕ) 2019/790 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά (ΕΕ L 130 της 17.5.2019, σ. 92).

⁷⁵ Ιδίως το προτεινόμενο πρόγραμμα AgoraEU.

και τοπικής δημοσιογραφίας⁷⁶. Το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» θα επεκτείνει επίσης τις υφιστάμενες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για τις δεξιότητες το 2027, προσθέτοντας μια νέα δράση για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των επαγγελματιών του τομέα των ειδησεογραφικών μέσων ενημέρωσης. Μια νέα δράση στο πλαίσιο του προγράμματος «**Ορίζων Ευρώπη**» θα στηρίξει περαιτέρω τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κλάδου των μέσων ενημέρωσης, μεταξύ άλλων, με τον σχεδιασμό νέων καινοτόμων εργαλείων για τα μέσα ενημέρωσης ώστε να προσεγγίσουν νέους χρήστες και νέες πηγές εσόδων.

Οι ιδιωτικές επενδύσεις στα μέσα ενημέρωσης παραμένουν σχετικά χαμηλές και απαιτούν νέες εξατομικευμένες επενδυτικές λύσεις, οι οποίες θα εστιάζουν στη μακροπρόθεσμη απόδοση των επενδύσεων. **Τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια** θα πρέπει να είναι σε θέση να στηρίζουν ποιοτικά ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης. Η Επιτροπή θα προωθήσει επενδύσεις με αντίκτυπο στον τομέα των ειδησεογραφικών μέσων ενημέρωσης και θα ξεκινήσει επαφές με δυνητικούς επενδυτές παράλληλα με τον όμιλο της ΕΤΕπ.

Η Επιτροπή έχει δεσμευτεί, στο πλαίσιο της στήριξής της για την υιοθέτηση της TN στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας, να συμβάλει στην ανάπτυξη **πανευρωπαϊκών πλατφορμών** για τη διάθεση ειδήσεων και πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο από επαγγελματικά μέσα ενημέρωσης σε ευρύτερο κοινό σε ολόκληρη την ΕΕ, σε πολλές γλώσσες⁷⁷. Η Επιτροπή θα εντείνει επίσης τη στήριξή της σε καινοτόμα έργα μέσων ενημέρωσης που παρέχουν νέες μορφές και νέο περιεχόμενο στο κοινό σε ολόκληρη την Ένωση και πέραν αυτής⁷⁸. Επιπλέον, η Επιτροπή θα διερευνήσει μελλοντικές οδούς για το τεχνολογικό περιβάλλον της ΕΕ, με αρχική έμφαση σε μελλοντικές πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης/μέσων κοινωνικής δικτύωσης, στηρίζοντας την **ψηφιακή κυριαρχία** της ΕΕ.

Η διαφύλαξη της **ασφάλειας και της προστασίας των δημοσιογράφων** εξακολουθεί να αποτελεί βασική προτεραιότητα, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ⁷⁹. Για να εντείνει τις προσπάθειές της για την προστασία των δημοσιογράφων από αδικαιολόγητες πιέσεις, απειλές και επιθέσεις, η Επιτροπή θα επικαιροποιήσει τη **σύστασή**

⁷⁶ Η Επιτροπή στηρίζει επίσης την ανεξάρτητη τοπική δημοσιογραφία και συμβάλλει στην κατάρτιση επίδοξων δημοσιογράφων μέσω μέτρων που εστιάζουν σε συγκεκριμένα θέματα, όπως στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ. Τα μέτρα ενημέρωσης που αφορούν ειδικά το τοπικό επίπεδο και οι δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των «ειδησεογραφικών ερήμων».

⁷⁷ Στρατηγική για την εφαρμογή της TN [COM(2025) 723 final].

⁷⁸ Δράσεις για τη στήριξη των τομέων των ειδησεογραφικών μέσων ενημέρωσης διατίθενται στη διεύθυνση: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/el/policies/news-initiative>. Αξιοσημείωτες πρωτοβουλίες συνεργασίας έχουν επίσης δρομολογηθεί με πρωτοβουλία των κρατών μελών. Νέα παραδείγματα τέτοιων διασυνοριακών πρωτοβουλιών είναι το ARTE + και το έργο «informational shield» (ασπίδα ενημέρωσης) που δρομολόγησαν η Deutsche Welle και η France Médias Monde.

⁷⁹ Η στήριξη των ανεξάρτητων και πολυφωνικών μέσων ενημέρωσης, η πρόσβαση σε πληροφορίες και η καταπολέμηση της παραπληροφόρησης, καθώς και η ασφάλεια των δημοσιογράφων και των εργαζομένων στα μέσα ενημέρωσης εντός και εκτός διαδικτύου αποτελούν βασικές προτεραιότητες στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, και περιλαμβάνουν δράσεις όπως ο μηχανισμός της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: ProtectDefenders.eu και στήριξη της ΕΕ προς το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Δημοκρατία (ΕΤΔ), το οποίο στηρίζει τους παράγοντες υπέρ της δημοκρατίας, συμπεριλαμβανομένων ανεξάρτητων πλατφορμών μέσων ενημέρωσης και δημοσιογράφων. <https://democracyendowment.eu/>.

της σχετικά με την ασφάλεια των δημοσιογράφων⁸⁰, ώστε να στηρίξει ένα ισχυρότερο ευνοϊκό περιβάλλον ασφάλειας για τους δημοσιογράφους και για την ποιοτική ειδησεογραφία (δημοσιογραφία που βασίζεται σε πρωτογενείς πηγές πληροφόρησης) στην κοινωνία, και θα διοργανώσει εκδήλωση υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού για τη στήριξη της επανεξέτασης της σύστασής της κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού⁸¹. Επιπλέον, για την προώθηση ασφαλών λιμένων για δημοσιογράφους, ερευνητές και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στην ανάλυση του περιβάλλοντος πληροφοριών και των εξελίξεων του (π.χ. ο αντίκτυπος της TN), η Επιτροπή θα εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές για τη στήριξη της εφαρμογής των σχετικών κανόνων της ΕΕ⁸².

Για να συμβάλει στον γενικό στόχο της στήριξης της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης, η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης να χρηματοδοτεί μηχανισμούς για την παρακολούθηση της ελευθερίας του Τύπου στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις υποψήφιες χώρες⁸³.

Η Επιτροπή στηρίζει επίσης τα ποιοτικά ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης και τη δημοσιογραφία σε διεθνές επίπεδο, ιδίως στη γειτονία της ΕΕ και στις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες και στα δυνάμει υποψήφια μέλη. Η βασική χρηματοδότηση για τη διατήρηση ανεξάρτητων παρόχων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης συνιστά ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό μέσο για την αντιμετώπιση των επιχειρήσεων παραπληροφόρησης απολυταρχικών καθεστώτων τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Οι ανεξάρτητες και υψηλής ποιότητας μορφές έρευνας και ψυχαγωγίας συμβάλλουν στην πρόληψη της διάδοσης αφηγημάτων FIMI και μπορούν να περιορίσουν τη διάδοση στην ΕΕ και στις χώρες εταίρους της ΕΕ⁸⁴. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Δημοκρατία και ο μηχανισμός ProtectDefenders.eu της Επιτροπής παρέχουν στήριξη σε δημοσιογράφους που διατρέχουν κίνδυνο ως υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από χώρες εκτός της ΕΕ. Το 2024 τουλάχιστον 943 εργαζόμενοι στα μέσα ενημέρωσης έλαβαν στήριξη μέσω του τελευταίου αυτού μηχανισμού. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρέχει βασική στήριξη σε εξόριστους ανεξάρτητους δημοσιογράφους και μέσα ενημέρωσης, μεταξύ άλλων από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία και άλλες χώρες, οι οποίοι εργάζονται εντός της ΕΕ και των γειτονικών της χωρών, καθώς και να συμβάλλει στη

⁸⁰ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1534 της Επιτροπής, της 16ης Σεπτεμβρίου 2021, σχετικά με τη διασφάλιση της προστασίας, της ασφάλειας και της ενίσχυσης της θέσης των δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (C/2021/6650).

⁸¹ Η Επιτροπή θα ανανεώσει επίσης την εντολή και τη σύνθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού με σκοπό την προώθηση της στήριξης των θυμάτων και την επανεξέταση των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της ΕΕ, ώστε να αξιολογηθεί η πιθανή ανάγκη να συμπεριληφθούν πτυχές που σχετίζονται με τις στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού.

⁸² Όπως η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, ο κανονισμός για την πολιτική διαφήμιση ή ο κανονισμός για την TN.

⁸³ Βλ. για παράδειγμα έργα που λαμβάνουν χρηματοδότηση από το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», όπως το Media Freedom Rapid Response (μηχανισμός ταχείας αντίδρασης για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης).

⁸⁴ Η βασική στήριξη της ΕΕ προς ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης, η οποία παρέχεται μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Δημοκρατία, έχει προσεγγίσει ένα κοινό τουλάχιστον 36 εκατομμυρίων ανθρώπων μέσω διαύλων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μόνο στη Ρωσία. Από το 2022 τα υποστηριζόμενα από την ΕΕ μέσα ενημέρωσης έχουν αυξήσει το κοινό τους κατά τουλάχιστον 15 έως 20 %.

διατήρηση ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης υψηλής ποιότητας σε βασικές χώρες-εταίρους. Η Επιτροπή θα εντείνει τις εργασίες που αφορούν την ταχεία αντίδραση σε συνεργασία με αξιόπιστους εταίρους για να διασφαλίσει ότι οι πολίτες, οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών και οι δημοσιογράφοι που δραστηριοποιούνται υπό απολυταρχικά καθεστώτα θα έχουν στη διάθεσή τους λύσεις για την παράκαμψη της ψηφιακής λογοκρισίας, την αντιμετώπιση της παρακολούθησης και την καταπολέμηση της επιβολής παύσης λειτουργίας. Η Επιτροπή έχει επίσης προτείνει να δοθεί προτεραιότητα στη στήριξη της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης στο πλαίσιο του νέου μηχανισμού του ΠΔΠ «Παγκόσμια Ευρώπη».

Δράσεις:

- *Επανεξέταση της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων*
- *Αντιμετώπιση των προκλήσεων για το οικοσύστημα των μέσων ενημέρωσης στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά*
- *Παροχή καθοδήγησης για τη διατήρηση του ανταγωνισμού και την προώθηση της πολυφωνίας και της πολυμορφίας των μέσων ενημέρωσης στο πλαίσιο της αναθεώρησης των κατευθυντήριων γραμμών για τις συγκεντρώσεις*
- *Εξέταση της καταλληλότητας των ισχυόντων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση κατά την αξιολόγηση της ανακοίνωσης του 2009 για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση*
- *Δρομολόγηση προγράμματος για την ανθεκτικότητα των μέσων ενημέρωσης με σκοπό τη στήριξη της ανεξάρτητης δημοσιογραφίας και του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης.*
- *Ενίσχυση των μέτρων για την ασφάλεια των δημοσιογράφων και την καταπολέμηση της καταχρηστικής προσφυγής στη δικαιοσύνη (στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού)*
- *Στήριξη ποιοτικών και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και δημοσιογραφίας πέραν των συνόρων της ΕΕ*

2.4. Τόνωση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας και της συμμετοχής των πολιτών

Οι δραστήριοι και χειραφετημένοι πολίτες και η ενεργός κοινωνία των πολιτών αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της δημοκρατίας. Η προώθηση της αγωγής του πολίτη, συμπεριλαμβανομένων του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης, του ψηφιακού γραμματισμού και της κριτικής σκέψης, ενισχύει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τους κινδύνους και τις απειλές και δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες όλων των ηλικιών σε όλες τις κοινότητες να διαχειρίζονται το περιβάλλον πληροφοριών, να έχουν πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες, να ασκούν τα δημοκρατικά τους δικαιώματα και να συμμετέχουν σε δημοκρατικές διαδικασίες. Η προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στον δημοκρατικό βίο, μέσω της στήριξης συμμετοχικών εργαλείων και εργαλείων διαβούλευσης, είναι επίσης αναγκαία για την ενίσχυση της ανάληψης ίδιας ευθύνης, της ενδυνάμωσης και της εμπιστοσύνης του κοινού. Τα εργαλεία αυτά είναι καίριας σημασίας για την οικοδόμηση της συνολικής ανθεκτικότητας της κοινωνίας.

2.4.1. Αγωγή του πολίτη και δεξιότητες για τη δημοκρατία

Οι δεξιότητες πολιτειότητας, συμπεριλαμβανομένων του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης και του ψηφιακού γραμματισμού, έχουν ζωτική σημασία για τη δημοκρατία. Ευρύ φάσμα έργων στηρίζει τέτοιες δεξιότητες στο πλαίσιο διαφόρων προγραμμάτων της ΕΕ, για παράδειγμα στο πλαίσιο του Erasmus+, του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (στο εξής: CERV) και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Μέτρα στον τομέα της εκπαίδευσης

Τα σχολεία και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πολιτειότητας, ώστε να μπορούν οι άνθρωποι να ενεργούν υπεύθυνα, καθώς προωθούν την κριτική σκέψη, τη συμπεριληπτικότητα, την ελευθερία του λόγου και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά. Με την καλλιέργεια αυτών των δεξιοτήτων, οι εκπαιδευτικοί φορείς σε όλες τις βαθμίδες ενδυναμώνουν ενημερωμένους και ενεργούς πολίτες, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτόν πιο ανθεκτικές δημοκρατικές κοινωνίες.

Στο πλαίσιο της Ένωσης Δεξιοτήτων, το **σχέδιο δράσης για τις βασικές δεξιότητες** θεωρεί τόσο τις δεξιότητες πολιτειότητας όσο και τις ψηφιακές δεξιότητες ως βασικές δεξιότητες που είναι θεμελιώδεις για να μπορέσουν οι πολίτες να επιτύχουν τόσο στην επαγγελματική όσο και στην προσωπική τους ζωή. Η **δέσμη μέτρων του 2026 για την εκπαίδευση** θα περιλαμβάνει ένα **πρόγραμμα στήριξης βασικών δεξιοτήτων για τα σχολεία** με σκοπό τη στήριξη των παιδιών και των νέων για την απόκτηση δεξιοτήτων όσον αφορά τον γραμματισμό, τα μαθηματικά, τις θετικές επιστήμες, καθώς και ψηφιακών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων πολιτειότητας. Στο πλαίσιο της εν λόγω δέσμης μέτρων, η Επιτροπή θα παρουσιάσει χάρτη πορείας για το 2030 σχετικά με το μέλλον της ψηφιακής εκπαίδευσης και των ψηφιακών δεξιοτήτων, με βάση την επανεξέταση του σχεδίου δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση, εστιάζοντας στις ψηφιακές δεξιότητες, στον γραμματισμό στην ΤΝ και στην κριτική σκέψη και ενισχύοντας τη δημοκρατική ανθεκτικότητα στον ψηφιακό κόσμο.

Η Επιτροπή θα παράσχει συστάσεις προς τους διευθυντές σχολείων και τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής. Οι συστάσεις αυτές θα περιλαμβάνουν επικαιροποιημένες **κατευθυντήριες γραμμές για διδάσκοντες και εκπαιδευτικούς σχετικά με την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και την προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού** μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης⁸⁵, με σκοπό την ενίσχυση της παιδαγωγικής εμπειρογνωσίας των εκπαιδευτικών και των δεξιοτήτων κριτικής σκέψης των νέων, την προώθηση της υπεύθυνης χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών και την υποστήριξη της λήψης τεκμηριωμένων αποφάσεων στο διαδίκτυο. Θα καλύπτουν εξελίξεις όπως η παραγωγική ΤΝ, η χειραγώγηση των πληροφοριών⁸⁶ και ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των επηρεαστών γνώμης. Η Επιτροπή αναπτύσσει επίσης κατευθυντήριες γραμμές για τη στήριξη της απόκτησης βασικών δεξιοτήτων ετοιμότητας, συμπεριλαμβανομένων σχετικών στοιχείων του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης, ως βασικού παράγοντα για την ενεργό και

⁸⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού, Κατευθυντήριες γραμμές για διδάσκοντες και εκπαιδευτικούς σχετικά με την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και την προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022, <https://op.europa.eu/s/Aax6>.

⁸⁶ Συμπεριλαμβανομένης της πιθανής διαφοροποιημένης στόχευσης αγοριών και κοριτσιών.

ενημερωμένη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης και της χειραγώγησης των πληροφοριών. Η Επιτροπή θα αναπτύξει ένα **πλαίσιο ικανοτήτων για την ιθαγένεια της ΕΕ**⁸⁷, μαζί με τις **κατευθυντήριες γραμμές για την ενίσχυση της αγωγής του πολίτη στα σχολεία**. Το πλαίσιο αυτό θα τροφοδοτήσει την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και προγραμμάτων κατάρτισης.

Δράσεις γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης πέραν της εκπαίδευσης

Συμπληρωματικά προς τα μέτρα στον τομέα της εκπαίδευσης, οι δράσεις για τη στήριξη του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένου του ψηφιακού γραμματισμού σε ολόκληρη την ΕΕ, πρέπει να κλιμακωθούν με συμπεριληπτικό και αποτελεσματικό τρόπο, ώστε να προσεγγιστούν άτομα κάθε ηλικίας και κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου, ιδίως άτομα εκτός των πλαισίων της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Η Επιτροπή θα αναπτύξει **δέσμη μέτρων για τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης**. Το **πρόγραμμα για την ανθεκτικότητα των μέσων ενημέρωσης** θα περιλαμβάνει νέες δράσεις για τη στήριξη του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης που θα καλύπτουν όλες τις ηλικιακές ομάδες (νέοι, ενήλικες, ηλικιωμένοι) σε αγροτικές και αστικές περιοχές. Θα αντιμετωπίσει νέες και υφιστάμενες προκλήσεις όσον αφορά την ακεραιότητα των πληροφοριών, συνδέοντας τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης με την ετοιμότητα και εστιάζοντας στις νέες τάσεις όσον αφορά την κατανάλωση μέσων ενημέρωσης⁸⁸. Πιθανές δράσεις για τη βελτίωση των υφιστάμενων μηχανισμών στο πλαίσιο της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων σχετικά με τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης θα αποτελέσουν επίσης μέρος της αξιολόγησης και της επανεξέτασης των εν λόγω κανόνων. Προτεραιότητα θα δοθεί στη στήριξη των κρατών μελών που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις και ανάγκες, καθώς και των υπονήφειων χωρών και των δυνάμει υπονηφίων μελών⁸⁹ και των ομάδων που αντιμετωπίζουν εμπόδια στη συμμετοχή στον δημοκρατικό βίο⁹⁰.

Η Επιτροπή θα στηρίζει τα κράτη μέλη στην ανάπτυξη, την επέκταση ή την εφαρμογή **εθνικών ή περιφερειακών σχεδίων δράσης για τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης**⁹¹.

⁸⁷ Λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ, όπως εξηγούνται στον οδηγό για την ιθαγένεια της ΕΕ: https://commission.europa.eu/publications/guide-eu-citizenship_en και τον επικείμενο οδηγό δημοκρατίας της ΕΕ για τους πολίτες.

⁸⁸ Οι δράσεις για τη βελτίωση του μηχανισμού της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων σχετικά με τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης θα αποτελέσουν επίσης μέρος της αξιολόγησης και της επανεξέτασής του.

⁸⁹ Οι οποίες είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες στη χειραγώγηση των πληροφοριών και στις παρεμβάσεις από το εξωτερικό και στην παραπληροφόρηση λόγω της εγγύτητάς τους με τη Ρωσία και τη Λευκορωσία.

⁹⁰ Το τελευταίο θα μπορούσε να βασιστεί σε υφιστάμενους δείκτες, όπως ο δείκτης πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης, ο οποίος περιέχει επιμέρους δείκτη σχετικά με το επίπεδο γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης.

⁹¹ Στη στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ετοιμότητας διατυπώνεται έκκληση για επίταξη των εργασιών για τον ψηφιακό γραμματισμό και την εξοικείωση με τα μέσα επικοινωνίας, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας και του χάρτη πορείας του 2030 για το μέλλον της ψηφιακής εκπαίδευσης και των ψηφιακών δεξιοτήτων, με σκοπό την ενίσχυση της κριτικής σκέψης και την ανάπτυξη ανθεκτικότητας έναντι της παραπληροφόρησης και των κυβερνοαπειλών από μικρή ηλικία. Αρκετά κράτη μέλη διαθέτουν εθνικά προγράμματα για την επίτευξη αυτών των στόχων. Για παράδειγμα, το Λουξεμβούργο ενέκρινε εθνικό σχέδιο δράσης για την ψηφιακή ένταξη το 2021 και η Μάλτα διαθέτει στρατηγική για την ψηφιακή εκπαίδευση για την περίοδο 2025-2030.

Η Επιτροπή θα ενισχύσει επίσης την κοινότητα γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης, ώστε να αυξηθεί ο συντονισμός και να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ των συμμετεχόντων φορέων. Στο πλαίσιο αυτό θα ενισχυθεί η ομάδα εμπειρογνομόνων της Επιτροπής για τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης (στο εξής: MLEG) των αρχών των κρατών μελών, με την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, την παροχή νέων εργαλείων συνεργασίας και την επέκταση της εντολής της ώστε να καλύπτει τις πτυχές της ανθεκτικότητας και της ετοιμότητας της κοινωνίας. Για να συμπληρώσει τις προσπάθειες της MLEG, η Επιτροπή θα δημιουργήσει επίσης ένα νέο ανεξάρτητο δίκτυο εμπειρογνομόνων για τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης, στο οποίο θα συμμετέχουν ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες από διάφορους τομείς (π.χ. ετοιμότητα, FIMI και παραπληροφόρηση, ανάλυση δεδομένων, κίνδυνοι για την ακεραιότητα των πληροφοριών, επιστήμες της συμπεριφοράς κ.λπ.) για να παρέχουν ανεξάρτητες συνεισφορές και γνώσεις για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων. Οι προσπάθειες γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης θα βασιστούν επίσης στην κοινότητα γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων (EDMO), ενισχύοντας περαιτέρω το αποθετήριο βέλτιστων πρακτικών και περιπτώσεων χρήσης με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του EDMO σχετικά με αποτελεσματικές πρωτοβουλίες για τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης⁹² και επεκτείνοντας επιτυχημένα παραδείγματα που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται από περιφερειακούς/εθνικούς κόμβους του EDMO, για παράδειγμα για την προσέγγιση ευάλωτων και αγροτικών κοινοτήτων και ηλικιωμένων ή τη συνεργασία με τα μέσα ενημέρωσης.

Η Επιτροπή θα παρουσιάσει έναν οδηγό δημοκρατίας της ΕΕ για τους πολίτες, με σκοπό την προώθηση της ευαισθητοποίησης των πολιτών σχετικά με τα δημοκρατικά τους δικαιώματα βάσει του δικαίου και των πλαισίων πολιτικής της ΕΕ και τον τρόπο άσκησης τους⁹³. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στους νέους.

Για τη συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση αυτών των μέτρων για τη δημοκρατία, την ιδιότητα του πολίτη και τις δεξιότητες στα μέσα ενημέρωσης και τον ψηφιακό γραμματισμό, η Επιτροπή θα διοργανώσει ομάδα Ευρωπαίων πολιτών για τη δημοκρατική ανθεκτικότητα.

Δράσεις:

- Ανάπτυξη του προγράμματος στήριξης βασικών δεξιοτήτων 2026 για τα σχολεία, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη και των ψηφιακών δεξιοτήτων
- Επικαιροποίηση των κατευθυντήριων γραμμών για διδάσκοντες και εκπαιδευτικούς σχετικά με την παραπληροφόρηση και τον ψηφιακό γραμματισμό
- Ανάπτυξη πλαισίου ικανοτήτων για την ιθαγένεια της ΕΕ σε συνδυασμό με κατευθυντήριες γραμμές για την ενίσχυση της αγωγής του πολίτη στα σχολεία
- Στήριξη των κρατών μελών στην ανάπτυξη, επέκταση ή εφαρμογή εθνικών ή περιφερειακών σχεδίων δράσης για τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης

⁹² Βλ.: <https://edmo.eu/areas-of-activities/media-literacy/raising-standards-the-edmo-guidelines/>.

⁹³ Ο οποίος θα εστιάζει στα δικαιώματα που απορρέουν από την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, τον κανονισμό για την ΤΝ, την οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, τον κανονισμό για την πολιτική διαφήμιση, τα εκλογικά δικαιώματα στην ΕΕ και άλλα σχετικά πλαίσια.

- Εφαρμογή μέτρων για τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης, με νέες προτεραιότητες και ενισχυμένη κοινότητα γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης
- Εκπόνηση οδηγού δημοκρατίας της ΕΕ για τους πολίτες
- Διοργάνωση ομάδας Ευρωπαίων πολιτών για τη δημοκρατική ανθεκτικότητα

2.4.2. Προώθηση της δραστηριοποίησης και της συμμετοχής των πολιτών

Νέες και ουσιαστικές μέθοδοι συμμετοχής, διαβούλευσης και δραστηριοποίησης των πολιτών, σε όλες τις γενιές⁹⁴, παρέχουν στους πολίτες πρόσθετους τρόπους για να συμμετέχουν σε δημοκρατικές συζητήσεις και στη χάραξη δημόσιας πολιτικής, εμπλουτίζοντας τις διαβουλεύσεις με διαφορετικές προοπτικές —όπως καταδείχθηκε από τη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης— και ενισχύοντας την αντιπροσωπευτική δημοκρατία με βάση τις εκλογές.

Σε επίπεδο ΕΕ, η Επιτροπή χρησιμοποιεί διάφορα εργαλεία για τη συμμετοχή των πολιτών της ΕΕ στη χάραξη της πολιτικής της, αρχής γενομένης από τις Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες Πολιτών, ένα μοναδικό εργαλείο καθορισμού θεματολογίου που παρέχει στους πολίτες τη δυνατότητα να προβάλλουν τις ιδέες τους για δράση της ΕΕ. Οι **ομάδες Ευρωπαίων πολιτών** και η **πλατφόρμα συμμετοχής των πολιτών** αποτελούν πλέον σημαντικά στοιχεία για την ενημέρωση και τη στήριξη της χάραξης πολιτικής, την οικοδόμηση δημοκρατικής ανθεκτικότητας και την προώθηση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας και η χρήση τους σε επίπεδο ΕΕ και στα κράτη μέλη θα ενθαρρυνθεί. Η Επιτροπή θα διερευνήσει τις δυνατότητες να ανοίξει την πλατφόρμα συμμετοχής των πολιτών της ή να καταστήσει δυνατή τη διαλειτουργικότητά της με τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές δημόσιες διοικήσεις.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με σχετικά όργανα και οντότητες, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και οι συμφεροντούχοι⁹⁵, για την ενίσχυση ενός **δικτύου εθνικών αρχών σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών**, με εθνικά σημεία επαφής, με βάση ιδίως το εικονικό κέντρο ικανοτήτων της Επιτροπής για τη συμμετοχική και διαβουλευτική δημοκρατία⁹⁶. Το έργο του δικτύου αυτού θα επικεντρωθεί στο τοπικό επίπεδο, στην ενδυνάμωση των νέων και στον διαγενεακό διάλογο, παρέχοντας πρακτική στήριξη και προωθώντας τα σχετικά εργαλεία στις εθνικές αρχές. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα στηρίζει την εκπόνηση **δέσμης μέτρων κατάρτισης** για τα κράτη μέλη σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών, σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

⁹⁴ Σε αυτές περιλαμβάνονται διαγενεακές ομάδες πολιτών, συνελεύσεις πολιτών, συμμετοχικός προϋπολογισμός, συμμετοχικός σχεδιασμός ή νέα εργαλεία και πλατφόρμες ψηφιακής τεχνολογίας των πολιτών, που συμπληρώνουν πρακτικές όπως δημόσιες διαβουλεύσεις ή έρευνες.

⁹⁵ Η στρατηγική της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών θα προτείνει μέτρα συνεργασίας με τα κράτη μέλη για την ενίσχυση της συμμετοχής των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, σε συνέχεια επίσης της σύστασης του 2023 όσον αφορά τους εν λόγω φορείς, ενώ οι δράσεις στο πλαίσιο της Ασπίδας Δημοκρατίας επικεντρώνονται στη συμμετοχή των πολιτών.

⁹⁶ Το κέντρο αυτό στηρίζει συμμετοχικά και διαβουλευτικά έργα σε επίπεδο ΕΕ, στα οποία συμμετέχουν υποψήφιοι χώρες και δυνάμει υποψήφια μέλη, με διάφορους πόρους, προγράμματα κατάρτισης, εκδηλώσεις με φυσική παρουσία, εργαστήρια πολιτών και μια κοινότητα πρακτικής με διεπιστημονική εμπειρογνώσσια από ολόκληρη την ΕΕ.

Η Επιτροπή θα διασφαλίσει ευρύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών μέσω μιας **πολύγλωσσης πύλης** πόρων σε επίπεδο ΕΕ, με σκοπό την ευρύτερη διάδοση εργαλείων και πληροφοριών σχετικά με τη δημοκρατική συμμετοχή, προς χρήση σε όλα τα επίπεδα και σε ολόκληρη την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων διοικήσεων, των ενδιαφερόμενων μερών και των πολιτών, συγκεντρώνοντας τις πληροφορίες που συλλέγονται μέσω του δικτύου των εθνικών αρχών σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών και στο πλαίσιο του κέντρου ικανοτήτων για τη συμμετοχική και διαβουλευτική δημοκρατία.

Θα πρέπει να προωθηθούν καινοτόμα ψηφιακά εργαλεία για τη συμπλήρωση και την υποστήριξη των προσωπικών ανταλλαγών. Η Επιτροπή θα τονώσει την καινοτομία σε επιγραμματικές πλατφόρμες που καθιστούν δυνατή τη συμμετοχή στη δημοκρατία (τεχνολογία των πολιτών⁹⁷), συμπεριλαμβανομένων των τοπικών ψηφιακών πλατφορμών που υποστηρίζουν τη δημοκρατική συμμετοχή, αξιοποιώντας την ΤΝ για συμμετοχικούς σκοπούς. Για τη δρομολόγηση της συνεργασίας με τον τομέα της τεχνολογίας των πολιτών, η Επιτροπή θα διοργανώσει έναν **μαραθώνιο τεχνολογίας των πολιτών** με σκοπό την ανάδειξη καινοτόμων έργων και θα δημιουργήσει έναν ευρωπαϊκό **κόμβο τεχνολογίας των πολιτών**⁹⁸, ο οποίος θα λειτουργεί ως πλήρες και πολύγλωσσο σημείο επαφής για πληροφορίες, πόρους και εργαλεία σχετικά με την τεχνολογία των πολιτών⁹⁹. Η Επιτροπή θα στηρίξει πιλοτικά έργα στον τομέα αυτόν στο πλαίσιο σχετικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ, με τη συμμετοχή τοπικών αρχών, κοινοτήτων και νεοφυών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη κλιμακούμενων λύσεων, μεταξύ άλλων και στις αγροτικές περιοχές¹⁰⁰. Σε όλους αυτούς τους άξονες εργασίας, θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην προσβασιμότητα και τη διαλειτουργικότητα των εργαλείων τεχνολογίας των πολιτών.

Η συμμετοχή των νέων και η διαβούλευση με αυτούς σε όλα τα επίπεδα διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές και οι αποφάσεις λαμβάνουν υπόψη τις προοπτικές και τις ανάγκες της νεότερης γενιάς, η οποία θα πρέπει να ζήσει με τις μακροπρόθεσμες συνέπειές τους. Η συμμετοχή των νέων, χωρίς αποκλεισμούς, προάγει επίσης το αίσθημα της ευθύνης του πολίτη, ενθαρρύνοντας τη διά βίου συμμετοχή στην κοινωνία και τη δημοκρατία. Οι νέοι διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στις προσπάθειες της Επιτροπής για εξασφάλιση της συμμετοχής των πολιτών στη χάραξη των πολιτικών της, μεταξύ άλλων μέσω της συμβουλευτικής επιτροπής νέων της προέδρου. Θα διοργανωθούν **διάλογοι πολιτικής με τη νεολαία** μεταξύ επιτρόπων και νέων **σχετικά με την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας**. Η εργαλειοθήκη

⁹⁷ Η τεχνολογία των πολιτών μπορεί να οριστεί ως η χρήση ψηφιακών τεχνολογιών για την ενίσχυση της δημοκρατίας, με την παροχή της δυνατότητας στο κοινό να ενημερώνεται, να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων και στη χάραξη πολιτικής και με την αύξηση της ικανότητας ανταπόκρισης και της λογοδοσίας των κυβερνήσεων (βλ. έγγραφο πολιτικής του ΟΟΣΑ για τη δημόσια διακυβέρνηση αριθ. 72 του 2025).

⁹⁸ Θα συνδεθεί με την πύλη της διαλειτουργικής Ευρώπης, η οποία δημιουργήθηκε μέσω του κανονισμού 2024/903 και παρέχει πρόσβαση σε λύσεις διαλειτουργικότητας και λύσεις ανοικτού κώδικα που χρησιμοποιούνται από τις δημόσιες διοικήσεις στην Ευρώπη. Φιλοξενεί ήδη παραδείγματα εργαλείων ανοικτού κώδικα για τη συμμετοχή των πολιτών.

⁹⁹ Ως εκ τούτου, θα στηρίξει την προβολή των εργαλείων τεχνολογίας των πολιτών και την ανταλλαγή εμπειρογνώσεως και γνώσεων σε ολόκληρο το οικοσύστημα τεχνολογίας των πολιτών, και θα ενισχύσει την ευαισθητοποίηση των εθνικών και τοπικών αρχών σχετικά με τον εν λόγω τομέα.

¹⁰⁰ Με βάση το ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας, θα δημιουργηθεί ένα μοντέλο αξιολόγησης για την εκτίμηση του επιπέδου ωριμότητας των πλατφορμών της τεχνολογίας των πολιτών και για την παροχή βοήθειας στις επιγραμματικές πλατφόρμες ώστε να εντοπίζουν τομείς που επιδέχονται βελτίωση.

συμμετοχής στον διάλογο της ΕΕ για τη νεολαία, η οποία δημιουργήθηκε από κοινού με εθνικά συμβούλια νεολαίας, **θα προσαρμοστεί** ώστε να προσεγγίσει περισσότερους νέους και θα προωθηθεί μέσω της Ευρωπαϊκής Δικτυακής Πύλης της Νεολαίας για την ευρύτερη ενίσχυση της συμμετοχής των νέων. Η **πρωτοβουλία «Voices of the Future»** (Φωνές του μέλλοντος) θα έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού φόρουμ για τη διαγενεακή δικαιοσύνη στη δημοκρατία, ως ενός συμπεριληπτικού χώρου όπου άνθρωποι όλων των ηλικιών μπορούν να συναντώνται για να διαμορφώνουν τις μακροπρόθεσμες επιλογές της Ευρώπης.

Δράσεις:

- *Προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και των νέων, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση ενός δικτύου εθνικών αρχών για τη συμμετοχή των πολιτών, με μια δέσμη μέτρων κατάρτισης και μια πολύγλωσση πύλη πόρων σε επίπεδο ΕΕ*
- *Δημιουργία ευρωπαϊκού κόμβου τεχνολογίας των πολιτών για τη στήριξη του τομέα της τεχνολογίας των πολιτών*

2.4.3. Ενίσχυση της δημοκρατίας μέσω δράσεων για το σύνολο της κοινωνίας

Για την περαιτέρω ενίσχυση της δημοκρατίας, είναι αναγκαίες η παροχή διαρκούς στήριξης σε συμμετέχοντες φορείς και συμμετέχουσες κοινότητες, η αναγνώριση και η ενίσχυση των πρωτοβουλιών τους και η ανάδειξη βέλτιστων πρακτικών που καταδεικνύουν καινοτόμες προσεγγίσεις. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στις περιφέρειες στις οποίες παρατηρούνται χαμηλή συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και χαμηλή πολιτική δραστηριοποίηση.

Για την αντιμετώπιση αυξανόμενων προκλήσεων, όπως ο κοινωνικός κατακερματισμός, η ψηφιακή απομόνωση και η μείωση της εμπιστοσύνης στους δημόσιους θεσμούς, η Επιτροπή θα προωθήσει προσεγγίσεις οικοδόμησης κοινοτήτων. Από κοινού με τις τοπικές αρχές και τα δίκτυα σε ολόκληρη την ΕΕ —συμπεριλαμβανομένου του **δικτύου τοπικών συμβούλων της ΕΕ**— η Επιτροπή θα ενθαρρύνει και θα στηρίζει πρωτοβουλίες βάσης που φέρνουν σε επαφή άτομα διαφορετικών ηλικιών και υποβάθρων και ενισχύουν τις τοπικές συνδέσεις και τους συμπεριληπτικούς δημόσιους χώρους, μεταξύ άλλων μέσω του αθλητισμού, της μουσικής, της αφήγησης ιστοριών και της συνεργασίας.

Η τοπική δημοκρατία, η ένταξη και οι συμμετοχικές προσεγγίσεις συγκαταλέγονται στις βασικές αξίες και αρχές του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους. Το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους θα στηρίξει την τοπική δημοκρατία μέσω συγκεκριμένων πρωτοβουλιών που προωθούν καινοτόμες προσεγγίσεις για τη συμμετοχή της κοινότητας σε επίπεδο γειτονιάς. Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση της συμμετοχής των κοινοτήτων και των διαγενεακών συνδέσεων, καθώς και την προώθηση συνεργατικών προσεγγίσεων για δημόσιους χώρους και γειτονιές χωρίς αποκλεισμούς.

Τα κέντρα EUROPE DIRECT της Επιτροπής θα λειτουργούν ως τοπικοί μικροκόμβοι δημοκρατίας — ανοικτοί, ζωντανοί χώροι όπου οι κοινότητες συναντώνται, ανταλλάσσουν απόψεις και ενεργούν από κοινού, στηρίζοντας τον συμπεριληπτικό διάλογο που βασίζεται στην καθημερινή τους πραγματικότητα. Σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές, μπορούν να φιλοξενήσουν δραστηριότητες που μετατρέπουν τη συζήτηση σε κοινή εμπειρία — από τις

βραδιές κοινότητας έως τις εκδηλώσεις ανταλλαγής δεξιοτήτων σε επίπεδο γειτονιάς ή τα τοπικά podcast¹⁰¹.

Για να ενθαρρύνει περισσότερες ανταλλαγές και συνέργειες μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της δημοκρατικής καινοτομίας, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την παρουσίαση των έργων τους, η Επιτροπή θα διοργανώσει **εκδήλωση υψηλού επιπέδου** για τη δημοκρατία και θα απονέμει **ετήσιο βραβείο για τη δημοκρατική καινοτομία**¹⁰². Η παρουσίαση έργων που σχετίζονται με τη δημοκρατία αυξάνει την προβολή τους στους ιδιωτικούς χορηγούς βοήθειας και στις φιλανθρωπικές οργανώσεις που ενθαρρύνονται να διαδραματίσουν αυξανόμενο ρόλο.

Η Επιτροπή θα δρομολογήσει ειδικές **εκστρατείες ευαισθητοποίησης** για να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους η δημοκρατία έχει σημασία και τον τρόπο με τον οποίο όλοι οι πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των νέων, μπορούν να ασκούν τα δημοκρατικά τους δικαιώματα και να κάνουν τη φωνή τους να ακούγεται¹⁰³.

Ο **ιδιωτικός τομέας** μπορεί επίσης να διαδραματίσει ρόλο στην προώθηση και την προώθηση της δημοκρατίας, η οποία είναι θεμελιώδους σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία ενός δίκαιου επιχειρηματικού περιβάλλοντος και για την οικονομική ευημερία. Με τη σειρά της, η άνθιση της οικονομίας είναι απαραίτητη για την ευημερία της δημοκρατίας. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τις ιδιωτικές εταιρείες και τις επιχειρηματικές ενώσεις να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές, να αναλαμβάνουν εθελοντικές δεσμεύσεις στον τομέα αυτόν και να οικοδομήσουν έναν **επιχειρηματικό συνασπισμό για τη δημοκρατία**¹⁰⁴.

Δράσεις:

- *Διοργάνωση εκδήλωσης υψηλού επιπέδου για τη δημοκρατία και ετήσιο βραβείο δημοκρατικής καινοτομίας*
- *Ανάπτυξη ειδικών εκστρατειών ευαισθητοποίησης από την Επιτροπή*
- *Στήριξη της ανάπτυξης εθελοντικών δεσμεύσεων του ιδιωτικού τομέα για τη δημιουργία επιχειρηματικού συνασπισμού για τη δημοκρατία*

2.4.4. Διασφάλιση της λήψης τεκμηριωμένων αποφάσεων

Η τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής διασφαλίζει ότι οι θεσμοί, οι συζητήσεις και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων θεμελιώνονται σε τεκμηριωμένες, διαφανείς και αξιόπιστες διαδικασίες και αμερόληπτα δεδομένα που βασίζονται στην ελευθερία της επιστημονικής έρευνας, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη και τη νομιμότητα στη διακυβέρνηση. Για να εξασφαλιστούν αποτελεσματικές και δημοκρατικές διαδικασίες παροχής επιστημονικών συμβουλών και επιστημονική υποστήριξη των δημόσιων πολιτικών, είναι αναγκαίο να προωθηθεί η τήρηση

¹⁰¹ Οι πρεσβευτές συμμετοχής των πολιτών, πρώην συμμετέχοντες σε ομάδες Ευρωπαίων πολιτών, θα μπορούσαν να μοιραστούν την εμπειρία τους και να συμβάλουν στην προώθηση της συμμετοχής των πολιτών.

¹⁰² Το οποίο θα μπορούσε να είναι ανοικτό σε συγκεκριμένα έργα σε υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες και δυνάμει υποψήφια μέλη.

¹⁰³ Οι πρεσβευτές συμμετοχής των πολιτών, πρώην συμμετέχοντες σε ομάδες Ευρωπαίων πολιτών, θα μπορούσαν να μοιραστούν την εμπειρία τους και να συμβάλουν στην προώθηση της συμμετοχής των πολιτών.

¹⁰⁴ Υποστηρίζεται από εργαστήριο εκκίνησης και από μελέτη σχετικά με τις επιλογές για τις συνεισφορές της επιχειρηματικής κοινότητας.

των υψηλότερων προτύπων δεοντολογίας και ακεραιότητας στον τομέα της έρευνας. Είναι επίσης σημαντικό να διευκολυνθούν η συμμετοχή και η εμπιστοσύνη των πολιτών στην επιστήμη και να εξασφαλιστούν ισχυρά και ανεξάρτητα συστήματα παροχής συμβουλών. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα εκδώσει **σύσταση σχετικά με τα υποστηρικτικά επιστημονικά στοιχεία και τη χρήση τους στη χάραξη δημόσιας πολιτικής**.

Η ελευθερία της επιστημονικής έρευνας αποτελεί σημαντικό μέρος της ακαδημαϊκής ελευθερίας και είναι απαραίτητη για την παραγωγή αξιόπιστων γνώσεων και έγκυρων δεδομένων. Με την προστασία της ανεξαρτησίας των ερευνητών και των ακαδημαϊκών ώστε να διερευνούν, να αμφισβητούν και να καινοτομούν, διασφαλίζεται ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται στη χάραξη πολιτικής είναι αξιόπιστα και αμερόληπτα. Οι αξίες αυτές αποτελούν επίσης προϋπόθεση για την επίτευξη της ακαδημαϊκής και κοινωνικής αποστολής των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, την καλλιέργεια και την προώθηση του δημόσιου διαλόγου μέσω της παροχής εμπειρογνωσίας και αποδεικτικών στοιχείων, και είναι επίσης απαραίτητες για τη δημοκρατική ανθεκτικότητα. Η επικείμενη **νομοθετική πράξη για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας** θα επαναβεβαιώσει την ελευθερία της επιστημονικής έρευνας στο δίκαιο της ΕΕ, ως ουσιώδες μέρος των ακαδημαϊκών αξιών. Η ελευθερία των τεχνών και η προστασία των καλλιτεχνών και των πολιτιστικών ιδρυμάτων, όπως αναφέρεται στην Πυξίδα Πολιτισμού για την Ευρώπη, αποτελεί επίσης σημαντικό στοιχείο του δημοκρατικού ιστού και της ανθεκτικότητας.

Με βάση τη σύσταση του Συμβουλίου του 2024 σχετικά με την ενίσχυση της ασφάλειας της έρευνας¹⁰⁵, η Επιτροπή αξιολογεί επίσης τις επιλογές για τη δημιουργία ενός **Ευρωπαϊκού Κέντρου Εμπειρογνωσίας για την Ασφάλεια της Έρευνας** με σκοπό την ενίσχυση της βάσης τεκμηρίωσης για τη χάραξη πολιτικής στον τομέα της ασφάλειας της έρευνας και την προώθηση μιας κοινότητας πρακτικής που καλύπτει ολόκληρη την ΕΕ.

Γενικότερα, το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τη Δημοκρατική Ανθεκτικότητα θα μπορούσε επίσης να διευκολύνει την **ανταλλαγή πείρας σχετικά με την οικοδόμηση δημοκρατικής ανθεκτικότητας**, όπως **βέλτιστες πρακτικές για την ανάπτυξη κοινοτήτων**, πρωτοβουλίες **γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης** και δράσεις **ετοιμότητας**.

Δράσεις:

- Έκδοση σύστασης της Επιτροπής σχετικά με τα υποστηρικτικά επιστημονικά στοιχεία και τη χρήση τους στη χάραξη δημόσιας πολιτικής
- Κατοχύρωση της ελευθερίας της επιστημονικής έρευνας στο δίκαιο της ΕΕ στο πλαίσιο της νομοθετικής πράξης για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας
- Αξιολόγηση επιλογών για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Κέντρου Εμπειρογνωσίας για την Ασφάλεια της Έρευνας

3. Η επένδυση στη δημοκρατία αποτελεί επένδυση στο μέλλον μας

Η χρηματοδοτική στήριξη είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας τόσο στο άμεσο όσο και στο απώτερο μέλλον. Διάφορα

¹⁰⁵ Σύσταση του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2024, σχετικά με την ενίσχυση της ασφάλειας της έρευνας (C/2024/3510).

χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ είναι συναφή στο πλαίσιο αυτό. Το πρόγραμμα «**Δημιουργική Ευρώπη**» παρέχει χρηματοδότηση για τη στήριξη των μέσων ενημέρωσης, της δημοσιογραφίας και του ψηφιακού γραμματισμού και του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης. Το πρόγραμμα «**Ψηφιακή Ευρώπη**» στηρίζει τις διεπιστημονικές συνεργασίες για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης μέσω της χρηματοδότησης του EDMO, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών κόμβων του, και του ευρωπαϊκού δικτύου ελεγκτών γεγονότων. Το πρόγραμμα «**Ορίζων Ευρώπη**» στηρίζει την έρευνα, την καινοτομία και τον πειραματισμό για την ενίσχυση της δημοκρατίας και της διακυβέρνησης και την ανάπτυξη δημοκρατικής καινοτομίας. Το πρόγραμμα «**Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες**» (CERV) προστατεύει και προάγει τις αξίες της Ένωσης και προωθεί τη δραστηριοποίηση των πολιτών και τη συμμετοχή των πολιτών στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης.

Ο πυλώνας ταχείας αντίδρασης στο πλαίσιο του Μηχανισμού Γειτονίας και Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας στηρίζει την ανεξάρτητη δημοσιογραφία και αναπτύσσει ικανότητες αντιμετώπισης των πρακτικών FIMI σε καταστάσεις κρίσης. Άλλα προγράμματα, όπως το **πρόγραμμα «Δικαιοσύνη»** και το **Erasmus +**, ενισχύουν τη δημοκρατία επιτυγχάνοντας τους βασικούς στόχους τους. Οι διευκολύνσεις για την Ουκρανία, τα Δυτικά Βαλκάνια και τη Μολδαβία επιτρέπουν την εκταμίευση χρηματοδότησης βάσει εκπλήρωσης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της δημοκρατίας, με στήριξη των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης, του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης και της ανθεκτικότητας έναντι των πρακτικών FIMI και των υβριδικών απειλών. Η Επιτροπή θα εξετάσει κατά προτεραιότητα πτυχές που σχετίζονται με τη δημοκρατία κατά τον προγραμματισμό των εν λόγω κονδυλίων για τον χρόνο που απομένει στο πλαίσιο του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου. Θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο καινοτόμου χρηματοδότησης, όπως οι μικροεπιχορηγήσεις για τοπικές πρωτοβουλίες, τα χρηματοοικονομικά μέσα, όπως εγγυήσεις, δάνεια και ίδια κεφάλαια, και η ενθάρρυνση και ο εξορθολογισμός της συμμετοχικής χρηματοδότησης.

Θα πρέπει να παρασχεθούν κίνητρα για ιδιωτική χρηματοδότηση. Για παράδειγμα, η χρηματοδότηση με ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια μπορεί ήδη να χρησιμοποιηθεί για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων δημιουργικών έργων στον οπτικοακουστικό τομέα μέσω της χρηματοδότησης της ανάπτυξης και της διανομής ταινιών, περιεχομένου μέσων ενημέρωσης ή πολιτιστικών πρωτοβουλιών. Η εν λόγω ελαχιστοποίηση των κινδύνων θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε μελλοντικά έργα που στηρίζουν τα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης και την ανεξάρτητη δημοσιογραφία. Οι εκδηλώσεις συγκέντρωσης κεφαλαίων θα μπορούσαν να τονώσουν φιλανθρωπικές συνεισφορές και συνεργασίες με ιδιωτικά ιδρύματα για την ενίσχυση της χρηματοδοτικής στήριξης της Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας.

Στο πλαίσιο του επόμενου **ΠΔΠ για την περίοδο 2028-2034**, η Επιτροπή έχει προτείνει μια σειρά προγραμμάτων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας. Η προτεινόμενη χρηματοδότηση θα καλύπτει τη στήριξη σε ευρύ φάσμα προτεραιοτήτων και φορέων, συμπεριλαμβανομένων των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης, του έργου των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, της εκπαίδευσης και της συνολικής δημοκρατικής ανθεκτικότητας. Ειδικότερα, το πρόγραμμα **AgoraEU** αποσκοπεί

στην προώθηση κοινών αξιών, συμπεριλαμβανομένης της δημοκρατίας, και στη στήριξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής πολυμορφίας, του οπτικοακουστικού και δημιουργικού τομέα της, της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης, καθώς και της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών. Το νέο σκέλος **MEDIA+** του προγράμματος **AgoraEU** θα παράσχει ολιστική στήριξη στην ελεύθερη και ανεξάρτητη δημοσιογραφία και στα ειδησεογραφικά μέσα, θα προστατεύσει και θα προαγάγει την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης· θα ενισχύσει την οικονομική βιωσιμότητα των μέσων ενημέρωσης, θα στηρίξει τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης και τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης. Σκοπός του σκέλους **CERV+** του προγράμματος **AgoraEU** είναι να στηρίζει την εφαρμογή της Ασπίδας Δημοκρατίας με την προώθηση ελεύθερων, δίκαιων και συμπεριληπτικών εκλογικών διαδικασιών και με την ενίσχυση της συμμετοχής και της δραστηριοποίησης των πολιτών στη δημοκρατική και πολιτική ζωή της Ένωσης. Άλλες σημαντικές δράσεις στήριξης θα χρηματοδοτηθούν μέσω του προγράμματος «Δικαιοσύνη»¹⁰⁶, του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»¹⁰⁷, του Erasmus+¹⁰⁸, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας¹⁰⁹, του μηχανισμού «Παγκόσμια Ευρώπη»¹¹⁰ και των σχεδίων εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης¹¹¹.

Η δημοκρατική ανθεκτικότητα και η άμυνα αλληλοενισχύονται. **Οι αμυντικές δαπάνες** θα μπορούσαν επίσης να θεωρηθούν μέσο για τη στήριξη της δημοκρατικής ανθεκτικότητας, για παράδειγμα μέσω επενδύσεων στην κυβερνοασφάλεια, της πρόληψης υβριδικών απειλών ή της προστασίας των κρίσιμων υποδομών και των δημοκρατικών θεσμών από εξωτερικές

¹⁰⁶ Το προτεινόμενο επόμενο πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» αποσκοπεί στην ενίσχυση της δημοκρατίας μέσω της προώθησης και της στήριξης της κατάρτισης των δικαστών και των άλλων λειτουργών και υπαλλήλων του τομέα απονομής της δικαιοσύνης, με σκοπό την προαγωγή της δημοκρατίας και τη διασφάλιση της συνεπούς και αποτελεσματικής εφαρμογής των σχετικών νομικών μέσων της ΕΕ.

¹⁰⁷ Το επόμενο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» που προτείνει η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει την έρευνα που αποσκοπεί στην ενίσχυση της δημοκρατίας και των δημοκρατικών αξιών, προωθώντας τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, ενισχύοντας τις ανθεκτικές, πολυφωνικές κοινωνίες και την ακεραιότητα του χώρου πληροφοριών και του τοπίου των μέσων ενημέρωσης και αντιμετωπίζοντας την παραπληροφόρηση.

¹⁰⁸ Το επόμενο πρόγραμμα Erasmus+ που προτείνει η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη έμφαση στη στήριξη της αγωγής του πολίτη και της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά, στις αξίες της ΕΕ, στην κοινωνική ανθεκτικότητα και στον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης, με πλήρη σεβασμό της αρμοδιότητας των κρατών μελών όσον αφορά τον καθορισμό των προγραμμάτων σπουδών των σχολείων και των πανεπιστημίων και της οργάνωσης των εκπαιδευτικών δομών τους, μεταξύ άλλων μέσω δραστηριοτήτων μη τυπικής και άτυπης μάθησης που υποστηρίζουν τη συμμετοχή των νέων και τη μάθηση των νέων όσον αφορά τον τρόπο συμμετοχής στη δημοκρατία.

¹⁰⁹ Το προτεινόμενο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας θα στηρίξει τον κλάδο της πολιτικής προστασίας σε τομείς όπως η καταπολέμηση των υβριδικών απειλών.

¹¹⁰ Στις ανατολικές περιοχές διεύρυνσης και γειτονίας, ο προτεινόμενος μηχανισμός «Παγκόσμια Ευρώπη» θα παρέχει εργαλεία για την προώθηση της δημοκρατίας, της χρηστής διακυβέρνησης, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Επιπλέον, ο μηχανισμός «Παγκόσμια Ευρώπη» θα στηρίξει την πρόοδο των υποψήφιων χωρών και των δυνάμει υποψήφιων μελών προς την κατεύθυνση των προτύπων της ΕΕ σύμφωνα με την προσέγγιση της «προτεραιότητας στις θεμελιώδεις αρχές» όσον αφορά τη διεύρυνση. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί επίσης στην ενίσχυση των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και του γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης, καθώς και στην αύξηση της ανθεκτικότητας έναντι της χειραγώγησης των πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό και των υβριδικών απειλών.

¹¹¹ Τα σχέδια εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης, τα οποία εφαρμόζονται σύμφωνα με τις αρχές της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και της εταιρικής σχέσης, μπορούν να στηρίξουν τις ικανότητες των κρατών μελών στην αντιμετώπιση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως σε σχέση με υβριδικές απειλές, όπως οι πρακτικές FIMI, καθώς και μέτρα που ενισχύουν τη δημοκρατική διακυβέρνηση, για παράδειγμα με τη βελτίωση της διαφάνειας, την προώθηση του διαλόγου με τους πολίτες, τη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών και την ενίσχυση του κράτους δικαίου.

παρεμβάσεις. Η αμυντική ανθεκτικότητα και οι δράσεις της ΕΕ για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών ενισχύουν τη δημοκρατική ανθεκτικότητα, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης της τεχνολογικής αριστείας της Ευρώπης στον τομέα της κυβερνοάμυνας και της ανάπτυξης τεχνολογιών αιχμής. Η χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ στο πλαίσιο του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας**, του **προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»**, του **προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη»**, του **μέσου SAFE** (μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη) και στο μελλοντικό ΠΔΠ στο πλαίσιο του προτεινόμενου **προγράμματος για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία** είναι ουσιαστικής σημασίας εν προκειμένω.

4. Συμπεράσματα

Η παρούσα ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας παρέχει μια στρατηγική προσέγγιση για τη διασφάλιση, την ενίσχυση και την προώθηση της δημοκρατίας στην ΕΕ μακροπρόθεσμα. Επισημαίνει την ισχυρή δέσμευση της Επιτροπής να ενισχύσει τη δημοκρατική ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την Ένωση και την προθυμία της να συνεργαστεί με άλλα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ, τα κράτη μέλη της ΕΕ, εταίρους από τη γειτονία της ΕΕ, σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, καθώς και πολίτες, για να αντεπεξεχθεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η δημοκρατία.

Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής προσέγγισης, ανακοινώνεται μια σειρά δράσεων, οι οποίες θα αναπτυχθούν σταδιακά έως το 2027. Τα κράτη μέλη θα διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην επίτευξη αυτών των στόχων και η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για τη διασφάλιση της συνευθύνης.

Για να εξασφαλιστεί η πολιτική παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή θα ενημερώνει τακτικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Η Επιτροπή θα διοργανώνει ετησίως υπουργικό φόρουμ υψηλού επιπέδου για τον απολογισμό των δράσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, μέσω της συμμετοχής θεσμικών και μη θεσμικών φορέων. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με συνομιλητές και ενδιαφερόμενα μέρη σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Έως το τέλος της θητείας της, η Επιτροπή θα προβεί σε απολογισμό της εφαρμογής και του αντίκτυπου των δράσεων που περιλαμβάνονται στην παρούσα ανακοίνωση.

Η Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της προδραστικής προσέγγισης που υιοθετεί η Επιτροπή για την προάσπιση και τη διαφύλαξη των αξιών της ΕΕ. Η Επιτροπή έχει λάβει ισχυρά μέτρα για τη διασφάλιση και την προώθηση του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ, ιδίως μέσω της ετήσιας **έκθεσης για το κράτος δικαίου** και των ετήσιων εκθέσεων σχετικά με την εφαρμογή του **Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ**. Η προστασία και η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας αποτελεί επίσης βασική προτεραιότητα των εξωτερικών δράσεων της ΕΕ, όπως τονίζεται στο **σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2027**.

Η στρατηγική της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών¹¹² συμπληρώνει αυτές τις προσπάθειες προωθώντας ισχυρότερη συνεργασία με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και ενισχύοντας έναν ακμάζοντα χώρο της κοινωνίας των πολιτών σε ολόκληρη την ΕΕ.

Η δημοκρατία αποτελεί καθημερινή δέσμευση την οποία πρέπει να προστατεύουμε, να φροντίζουμε και να μην τη θεωρούμε ποτέ δεδομένη. Η ΕΕ παραμένει σταθερά προσηλωμένη στην προάσπιση της δημοκρατίας και στην προώθηση των δημοκρατικών αξιών, θεσμών και διαδικασιών, ενόψει των αυξανόμενων εξωτερικών και εσωτερικών προκλήσεων. Αυτό που έχουμε αξίζει να το διατηρήσουμε και θα το πράξουμε με πλήρη ισχύ και ενότητα, οικοδομώντας ισχυρές και ανθεκτικές δημοκρατίες.

¹¹²Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Communication on EU Strategy to Support, Protect and Empower Civil Society (Ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη, την προστασία και την ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών) [COM(2025) 790 final].